

Zadnje regulacijsko delo pri Ljubljani

Po poglobitvi Ljubljane v mestu se je talna voda zelo znižala

Ljubljana 16. septembra. Celo vrsto let smo imeli priliko opazovati regulacijo Ljubljane v Ljubljani. To je bilo nedvomno najbolj popularno »javno« delo: naši meščani so se zanimali menda le še za razširjenost tramvaja tako kakor za regulacijo Ljubljane. Zato jim ne smemo zametiti, če so bili nekoliko samoljubni in so nekateri mislili, da je regulacija potrebna le, da bo poletje iz Ljubljane prijetnejše dišalo. Zopet drugi so pa vedeli, da je treba Ljubljano regulirati zaradi osuševanja Barja. Vendar imajo še mnogi zelo nejasne pojme o osuševanju Barja in mislijo, da gre za osušitev pustega močvirja, kakor da je glavno, da je treba čim bolj znižati talno vodo na Barju. Melioracija Barja je pa bolj kočljiva zadeva in strokovnjaki jo morajo voditi ter nadzirati posebnostno, da bi regulacijska dela dosegla svoj pravi namen. Vedeti namreč morate, da Barje vodo tudi potrebuje, a ne da je ima preveč; talna voda se ne sme preveč znižati, če naj barjanska zemlja ostane rodovitna.

Zato ni le brez pomena, koliko vode prejemajo s kraškega ozemlja in dokazano je, da sta Cerkljsko jezero in Barje zvezana, čeprav Kras ne daje toliko vode kakor so mislili prejšnje čase. Zakaj se talna voda na Barju ne sme preveč znižati? Barjanska zemlja ima posebne lastnosti; če se preveč presuši, postane podobna rjavemu pepelu (ima barvo cikorie), ki ne more več dati hranilnih snovi rastlinam. Četudi potem prejme zopet dovolj vode, ko je že izsušena, vendar ostane nerodovitna. Če bi barjanska zemlja izgubila preveč vlage, bi Barje postalo prava puščava in ne mogli bi ga več spremeniti v rodovitno njivo in travnike. Res je pa nevarnost precej manjša, ker pri nas pogosto dežuje, vendar pa imamo včasih poleti tudi po več tednov sušo, ki bi lahko napravila na Barju nepopravljivo škodo.

S tem seveda ni rečeno, da regulacija Ljubljane in njenih pritokov na Barju ni nujna in da nekateri deli Barja niso premočni. Hočemo pa naglasiti, da ima regulacija rek na Barju velik pomen zaradi tega, da bodo posledje preprečene velike poplave; po nalihih se že zdaj voda z Barja

odteka mnogo hitreje, Ljubljana sprejema hitreje vodo od svojih pritokov, kar teče skozi mesto hitreje, odkar je poglobljena struga, tako da vode na Barju ne prestopajo več tako naglo bregov.

Barjanska tla ne leže v enaki ravnini; razlike so precejšnje, zato je težko reči, če bo mogoče kdaj primerno osušiti najnižje lege, ne da bi se na ta račun preveč znižala talna voda najvišjih leg. V okolici barjanske soles se talna voda ne sme skoraj nič več znižati. Po poglobitvi Ljubljane v mestu se je talna voda zelo znižala in kaže, da se še počasi talno znižuje.

Da bi talna voda preveč ne upadla, morajo skrbeti, da Ljubljana ne sesa preveč vode iz svojih pritokov na Barju. To se pravi, da jo je treba zadrževati, ko je voda nizka. Temu namenu služijo zapornice. Stalno zapornico imamo v Gruberjevem prekopu. Potrebna je pa seveda tudi trdna zapornica na Ljubljani. V Trnovem pri tako zvani Spici stoji začasna lesena zapornica. Stalno novo zapornico pa bodo postavili pri Cukurni. O tem delu smo že nešteto krat poročali in nedavno ste zvedeli, da je bila razpisana druga licitacija (ker prva ni bila uspešna) za oddajo del druge etape. Dela prve etape so zdaj končana, delavci morajo izveči iz struge samo še blato, ki so ga nakupili v jezovih, da so izolirali stavbišče pred vodo. Tudi to delo bo končano v nekaj dneh. Zdaj bi lahko že začeli dela druge etape, ki bodo v nekem pogledu mnogo lažja; najbolj tvegano je delo na dnu struge zaradi nevarnosti nalihi. V prvi etapi so zbetonirali temelje, obrežne zidove in dno struge, v drugi etapi bodo pa betonirali stebre in preklajo z mostičkom gornjega, nosilnega ustroja zapornice. Vendar s tem delo ne bo še končano; ostane še tretja etapa, dobava železnih zapor in dvigalnih naprav.

Druga etapa del, upajamo, končana prej kakor prva, čeprav tudi ne bo malo dela. Kako veliko bo to delo, spredvidimo že po tem, da bodo porabili samo betonskega železa cel vagon. Pričakujemo, da bodo delo kmalu oddana ter da bodo začeli delati že v tej sezoni. Če bi začeli takoj delati in če bi imeli dovolj gradiva, bi najbrž bilo betoniranje končano še pred zimo.

Nedeljske sportne prireditve v Italiji

Plavalke v Trstu, atletinje v Torinu, kolesarji v Budimpešti in igralci tenisa v Varesu

Ljubljana 16. septembra. Sportni spored po državi je bil minulo nedeljo zelo pester in so v nekaterih panogah padale važne odločitve. Vendar pa nam do ure, ko to pišemo, še niso na razpolago poročila o vseh važnejših prireditvah, zlasti ne one v Schiu, kjer so nastopili tudi naši lahkoatletci, ki so pretekli teden odpočivali pod vodstvom comm. Burattija iz Ljubljane.

Še o ženskem plavalnem prvenstvu

Včeraj smo na kratko zabeležili zmagovalke in njih čase na državnem ženskem plavalnem prvenstvu, ki je bilo preteklo soboto in nedeljo v Trstu. Zaradi interesantne primerjave s sposobnostmi naših plavalč navajamo še nekatere podrobnosti.

Najvidnejše uspehe so na prvenstvu dosegla Tržačanke, Rečanke in članice Giovineze iz Napolija. Zasedle so večino najboljših mest v posameznih disciplinah ter si tudi v stafetah razdelile »bratske« po eno zmago.

Na 400 m prosto je zmagala v času 6:05.9 Crugnola, članica SS Lazio. Radivčeva od Tristiane je za njo precej zaostala. Drugo mesto ji je pripadlo s časom 6:21.5. Tretja je bila Campregher (R. N. Trento) 6:25.3.

Na 100 m prsno je zmagala Tržačanka Bertuzzijeva s časom 1:28.6. Sledijo ji Škerlova (Tristiana) 1:29.8, Stepančičeva (Fiumana) 1:29.9 in Balsamo (R. C. Napoli) 1:32.1.

Popolnoma so prevladale južnjakinje na 200 m prsno. Zmagala je Rigonijska s časom 3:32.3; sledijo ji Terrie (obe članice Giovineze iz Napolija) 3:34.7, Lanzi-Pertotova (S. S. Lazio) 3:35.2 in Derenzini (Fiumana) 3:38.3. Tržačanka Precopova s časom 3:44.1 je bila šesta.

Na 100 m prosto so se uvrstile takole: 1. Cuschnig (Fiumana) 1:15.1, 2. Figari (Dop. Ansaldo, Genova) 1:15.2, 3. Santoro (Fiumana) 1:15.8, 4. Radivo (Tristiana) 1:17.2, 5. Ruzzier (Tristiana) 1:18.4.

V stafetah je na 3x100 m hrbtno zmagala Tristiana. (Škerlj, Ruzzier, Bertuzzi) 4:29.2, 2. Fiumana 4:44.5, 3. Ansaldo iz Genova 4:52.9, 4. 3x200 m prsno je zmagala pripadla članicam Giovineze iz Napolija (Frascetti, Terrie, Rigoni) 1:06.5. Druga je bila stafeta S. S. Lazio 1:28.5, tretja Fiumana 1:37.6 in četrti Tristiana 1:48.1. Na 4x100 metrov je bila najboljša Fiumana (Derenzini, Stepančič, Santoro, Cuschnig) 5:13.5.

Druga je bila Tristiana I 5:22.6 in 3. Ansaldo iz Genova 5:34.6.

Lahkoatletinje na startu v Torinu. Na Mussolinijevem stadionu v Torinu je bil v nedeljo ženski nacionalni lahkoatletski miting, ki je dal naslednje rezultate zmagovalk:

Met diska: Beccari 37.93; skok v višino: Gallo 1.45; tek na 80 m z zaprekami: Valla 12.6; tek na 100 m Alfero 13.2; met kopija: Turci 38.44; tek na 200 m Cattaneo 26.2; skok v daljino: Zannuto 5.27; stafeta 4x100 Venchi Unica 51.4; met krogle Piccinini 11.44.

Glede na rezultate naših lahkoatletin preteklo nedeljo v Novem mestu primera marsikod ni možna, ker so zlasti v tehik daljave drugačne. Med meti in skoki pa naše atletinje še precej zaostajajo in se zaenkrat edino Priboškova v skoku v višino približuje najboljšemu rezultatu gornjega mitinga.

Italijansko-madžarski kolesarski dvboj

V Budimpešti so se preteklo nedeljo sestali k šestemu mednarodnemu tekmovanju najboljši kolesarji Italije in Madžarske. Tesna zmaga Madžarov 20 : 21 je veliko presenečenje in poročevalci vedo povedati da je italijansko moštvo doživelo poraz zaradi nerazpoloženosti Guglielmietti, ki se je pojavila med tekmo.

Teniški turnir v Varesu končan. Teniški turnir v Varesu, ki so se ga udeležili tudi nekateri igralci SK Ilirije, je bil v nedeljo zaključen. V odločilnih partijah so zmagali:

V moških dvojicah Cucelli — Del Bello, ki sta premagala dvojico Sada — Bossi s 6 : 10, 6 : 3, 6 : 2.

V mešanih dvojicah Sandoninijska — Cucelli, ki sta premagala dvojico Tonollijeve in Romanonija 9 : 11, 7 : 5, 8 : 6. V ženskih dvojicah Tonollijeva in Sandoninijska, ki sta zmagali nad dvojico Allaita — Rossi 6 : 1, 6 : 3.

ŠAH

Evropski šahovski turnir v Monakovem. Kakor smo že poročali je nemška šahovska zveza pripravila večji evropski šahovski turnir. Prireditve, ki se je udeležuje veliko število šahovskih mojstrov držav osi in njim naklonjenih, se je začela pre-

teklo nedeljo v Monakovem. Takoj v prvem kolu sta se sestala svetovni šahovski prvaki dr. Aljehtin, ki zastopa na turnirju Francijo in njegov tekmeč starejše generacije Bogoljubov, ki je član nemškega moštva. Aljehtin je pokazal, da je še vedno stari lev in Bogoljubov je moral kmalu položiti orožje. V naslednjem kolu je Aljehtin premagal Nizozemca Cortleverja, Bogoljubov Slovačka Rohačka, med tem ko je hrvatski šahovski mojster Rabar remiziral s švicarjem Leepinom. V četrtem kolu je zmagal Lundin nad Rethyem, Madžar Fuster je podlegel Poljaku Mossu, neodločene pa so ostale partije med Cortleverjem in Kinnigerjem ter med Opočenskim in Rabarjem. Aljehtin je zmagal proti Richterju. Partija med Foltysom in Bogoljubovom je bila prekinjena. V petem kolu je Aljehtin s odlično pozicijsko igro premagal Madžara Rethyja, Moss s sijajno kombinacijo Lee-

pina, šved Lundin Opočenskega, med tem ko je bila partija med Rohačkom in Cortleverjem remis, ostale pa prekinjene. V šestem kolu je Aljehtin menda zavezen od svojih uspehov, v partiji proti Opočenski mu saigral precej predrzno ter — izgubil. Nielsen je premagal Fusterja. Vodita sedaj Aljehtin in Nielsen s enakim številom točk, sledita jima Bogoljubov in Lundin. V zvezi s turnirjem se javljajo vesti, da so šahovska zastopstva, ki se udeležujejo turnirja, naklonjena misli, da bi se osnovala evropska šahovska zveza. Baje se v tej smeri preko Nemške šahovske zveze že polagajo prve osnove.

V šahovskem turnirju za prvenstvo Italije v Firenci je bilo odigrano že osmo kolo. Stanje po osmem kolu je bilo naslednje: Castaldi in Rosselli 7, Del Vecchio 5½, Nestler 5, Gabinara 4½, Helmann 3½ in Bonfiori 3.

Sadjar in vrtnar izhaja še vedno v 6000 izvodih

Izšla je 9.—10. številka za september in oktober z obilnim zanimivim gradivom

Ljubljana 16. septembra. Že osemindvajseto leto izhaja znana strokovna revija »Sadjar in vrtnar«, ki ima neocenljive zasluge za razširjenje sadjarstva in vrtnarstva v naših krajih. Za solidnost in priljubljenost, ki jo uživa, pa je najboljši dokaz dejstvo, da je ni mogel zavzeti niti letošnji preokret, ki je ustavil vse, kar je preje samo životarilo. Sadjar in vrtnar izhaja še vedno v 6.000 izvodih in deluje s številnim zborom svojih sodelavcev za napredek našega sadjarstva in vrtnarstva.

Z datumom od 1. septembra je te dni izšla dvojna številka 9.—10. za meseca september in oktober. Na šestnajstih straneh in deloma tudi na platnicah je priobčenih mnogo vsakršnih člankov, ki jedrnatno razpravljajo o vprašanjih našega sadjarstva in vrtnarstva.

Na uvodnem mestu piše sadjarski vsežak Fr. Kafol o splošnih smernicah za bodoče delo v sadjarstvu. Predvsem se zavzema, da bodi vse delo osredotočeno okoli podružnic Sadržarskega in vrtnarskega društva, ki naj bodo ognjišča vsega sadjarskega udejstvovanja v svojem okolišču. Novi nasadi sadnih dreves naj bodo napravljeni po načrtu in se morajo sadjeječi čim bolj približati intenzivnemu sadjarstvu. Predvsem je važna ta način sadjarstva na Dolnjemskem in Beli Krajini, kjer bi se naj pri obnavljanju vinogradov vse nižje lege, ki niso sposobne za gojitev vinske trte spremenile v sadoniske. Pisec opozarja na saljarje na potrebo iztrebljenja vseh zaničnih dreves in pokveč ter na nujnost, da se povprečna višina našega sadnega drevoja zniža na 1.50, ako ne celo na 1.20 m.

Pomemben je tudi članek, ki pozivlje k pomnožitvi in izboljšanju sadnega pridelka. Pisec opozarja zlasti na pravilno ravnanje s sadjem v času, ko ga obiramo in spravljamo. Važna je zlasti ugotovitev, da pridebno jabolka prav zadnje tedne na teži, na okusu in vnani lepoti, posebno pa še na trpežnosti. Končno so upoštevanja vredni še vsi drugi nasveti, ki v zgoščen obliki

povedo, kako je treba pravilno ravnati s sadjem.

Ivo Horvat paberkuje v svojem članku po naših sadovnjakih in pripoveduje zanimive ugotovitve iz vrst naših saljarjev in njihovom sadjarskem delu.

Mesec september je važen za sadjarje zlasti zaradi novih nasadov. Prav zaradi tega bo vsakomur, ki se peča s sadjejejo ali se namerava njej posvetiti koristno opozorilo J. Stupice, ki poučuje, kdaj naj sadjarji sadijo, spomladi ali pozimi. Ivo Horvat poziva k udeležbi na bližnji sadjarski razstavi, ki bo v okviru našega letošnjega vselejnjega in dokazuje važne koristi pripravljajoče se razstave.

Komu naj damo v današnjih dneh prednost: suhemu salju in marmeladi ali sadjevu in žganju? Zastavljeno vprašanje ni brez pomena, ker je znano, da naš preprost sadjar raje uporablja sadje za pijačo nego za jed. Odgovor v današnjih dneh je jasen in se z zadnjim člankom v polni meri strinjamo. Zaloga suhega sadja in marmelade je pravi blagoslov v vsakem gospodinjstvu. Inž. Gorup piše o pomenu tobačnega prahu in nikotinskega škropiva. So to ugotovitve, ki morajo biti znane vsem sadjarjem in vrtnarjem, ki streme za napredkom. Josip Štrekelj se peča z jesenskimi setvami na vrtni in izirpno naštevajo vse zelenjavo, ki se more posejati v jesenskih mesecih.

Zelo važen je tudi Skuljev članek o boleznih na zelenjadi in sočvju in obžalujemo le, da ni zagledal belega dne že prej. Ljudje si namreč koristne nauke vzamejo k srcu najbolj tedaj, kadar so neposredno prizadeti. O boleznih fižola »fižolovi pršici« razpravlja tudi inž. Janežič.

Končno zaključuje obilno gradivo članek inž. Jegliča o spenjavkah ob hišnih stenah. Številko zaključuje društvene vesti, odgovori na vprašanja iz vrst naročnikov in na platnicah drobiž. Krasi jo tudi nekaj lepih slik.

Sadjarja in vrtnarja vsem toplo priporočamo.

sezoni ob Libiji 1.5 milijona kg tunov, kar je znatno več kakor v prejšnji sezoni.

Produkcija in izvoz italijanskega filma. Italijanska filmska industrija se uveljavlja čedalje bolj, kar nam zgornjo kažejo naslednji podatki agencije Agit. Letos bodo izdelovali okrog 100 filmov, v prihodnji sezoni pa 140. V prvem letošnjem polletju so izvozili 199 filmov v vrednosti 3.865.000 L. K temu je treba prišteti še najmanj 8 milijonov L dohodkov od izposojnine za filme. Lani so izvozili 260 filmov vse leto v vrednosti nad 13.500.000 L. Dr. France Ogrin:

Pet mesecev svobodne Hrvatske

Zagreb, 15. septembra. Pod naslovom »Pet mesecev svobodne Hrvatske« priobčuje »Hrvatski Narod« pregled o ustanovitvi Hrvatske 10. aprila 1941. storjenega dela. Namesto političnega brezpravja, gospodarskega izkoriščanja in kulturnega podjarmljenja, ki je prej dajalo smer življenju hrvatskega naroda, je zavladala zdaj na vseh poljih javnega in zasebnega življenja svoboda, v vsej svoji lepoti, pa tudi z vsemi svojimi velikimi dolžnostmi.

Zunanje-politični položaj Hrvatske je postal jasen, odkar jo je priznala Nemčija, Italija in druge države nove Evrope in odkar so bile sklenjene pogodbe o razmejitvi s sosednimi državami. V notranji politiki je mnogo doprinesel k konsolidaciji dotok iz bivše Seljačke stranke in nova organizacija ustaškega pokreta. V šolah in vseh kulturnih ustanovah Hrvatske je zopet zavladal hrvatski narodni duh. Obenem z iztrebljenjem srbske korupcije je bilo rešeno tudi židovsko vprašanje. Cela vrsta trgovinskih pogodb je zagotovila gospodarski obstoj mladi državi, pa tudi na polju notranje gospodarske in socialne obnove je bilo že mnogo storjeno. Tako je prešlo gospodarstvo v racionalne roke, zvišane so bile plače in mezde, grade se delavske naselbine in ceste, skrbi se za melioracijo zemljišč itd.

Prehrana prebivalstva je bila kljub največjim težavam zagotovljena in hrvatski kmet prodaja zdaj svoje pridelke po pravičnih cenah. Končno je dosegla država z izdajo svojega narodnega denarja v polni meri svojo valutno neodvisnost. Če vojna v marsikaterem pogledu otežkoča konsolidacijo in zgraditev, je to slaba stran, ki jo hrvatski narod rad prevzame nase, saj ji gtoje nasproti svoboda in mnoge druge dobrine.

Bolečnica

KOLENDAR

Danes: Torek, 16. septembra: Ljudmila, Kornelija, Edita.

DANASNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Don Pasquale.

Kino Sloga: Prva, ki jo srečaš.

Kino Union: Marco Visconti.

Razstava slik L. Perka v galeriji Ober-snel, Gospodarska cesta.

Veseli teater ob 19. v Delavski zbornici.

DEZURNE LEKARNE

Danes: Mr. Sušnik, Marjani trg 5, Kurait, Gospodarska cesta 10, Bohinec ded., Cesta 29. oktobra 31.

Opozorilo kolesarjem

Kolesarji za dolenske postaje se opozarjajo, da bo postaja Ljubljana odpravljena ob lepem vremenu ob sobotah in dnevih pred prazniki od 11. do 12. ter ob nedeljah in praznikih od 5. do 8. kolesa in kolesarje le pri pomožni blagajni ob restavracijskem vrtu.

Da se potniki izognejo gnječi ob teh dnevih, se tudi priporoča, naj si kupijo vozne izkaze v predprodaji pri rednih potniških blagajnah in odpravijo svoja kolesa v namembne postaje (ne postajališča) že s predhodnimi vlaki. V namembni postaji lahko leži kolo do 24 ur, ne da bi se plačala ležarina.

Direkcija železnice

Iz Trebnjega

Občanom! Sledite pazno razglasom občine, ki so vsako nedeljo javno objavljene pred cerkvijo. Po teh se tudi ravnajte ter izvršujte dolžnosti, ki nam jih v naše dobro nalaga uprava naše nove države, katere ravnopravni člani smo tudi mi Slovenci. Neposlušni naj si pripišejo posledice sami sebi!

Popravljam. Glede na vest o zapiranju brivskih obratov nas prizadeto udruženje naproša, da objavimo, da bodo brivsko-frizerski obrati zaprti za primer, da pade državni ali cerkveni praznik na torek, na sam praznik. Odprti pa bodo v tem primeru v ponedeljek pred praznikom. Drugače pa bodo vsak ponedeljek zaprti in ima uslužbenstvo ta dan prosto.

Radio Ljubljana

Torek, 16. septembra.

— 12.30: Vesti v slovenščini. — 12.45: Komorna glasba. — 13.: Napoved časa. — 13.15: Uradno poročilo Glavnega stana Oboroženih sil v slovenščini. — 13.17: Orkester pod vodstvom mojstra Angelinija. — 14.: Vesti v italijanskem. — 14.15: Serenade in valčki pod vodstvom mojstra Petralije. — 14.45: Vesti v slovenščini. — 17.15: Orkestralna glasba pod vodstvom mojstra Draga Marija Sijanica. — 19.30: Vesti v slovenščini. — 19.45: Točke na harmoniki, izvajajo mojster Avgust Stanko. — 20.: Napoved časa, vesti v italijanskem. — 20.20: Pojasnila k dnevnim dogodkom v slovenščini. — 20.30: Simf. sezona ELAR-ja: Simfonični koncert pod vodstvom mojstra Arlandija: La Rosa Parola. — 21.05: V odmoru predavanje v slovenščini. — 21.20: 30 veselih minut, orkester pod vodstvom mojstra Petralije. 21.50: Obvestila v slovenščini. — 22.: Razne glasbene točke pod vodstvom mojstra Arlandija. — 22.45 do približno 23.: Vesti v slovenščini.

Sreda, 17. septembra 1941—XIX. 7.30: Poročila v slovenščini, 7.45: Lahka glasba, v odmoru napoved časa, 8.15: Poročila v italijanskem, 12.30: Poročila v slovenščini, 12.45: Pesta glasba, 13.: Napoved časa — poročila v italijanskem, 13.15: Komunikacije glavnega stana Oboroženih sil v slovenščini, 13.17: Orkestralna glasba pod vodstvom mojstra Petralija, 14.: Poročila v italijanskem, 14.15: Himne in pesmi Italije v vojni pod vodstvom mojstra Arlandija, 14.45: Poročila v slovenščini, 17.15: Koncert violinista Edmonda Malanotte, 17.40: Koncert sopranistke Biance Buzzzi, 19.: Tečaj italijanske poučuje dr. Stanko Leben. 19.30: Poročila v slovenščini, 19.45: Operetna glasba, 20.: Napoved časa, poročila v italijanskem, — 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini, 20.30: Koncert prof. Pavla Rančigaja, 21.: Slovensko predavanje, 21.10: Koncert sopranistke Karle Sihan in bas. Frederika Lupše, pri klavirju Marjan Lipovšek, 22: Koncert Orkestralnega društva Glasbene Matic v Ljubljani pod vodstvom Lucijana Marijana Škerjanca, 22.45: Poročila v slovenščini.

Dijakinje, dijaki!

Tradicionalni dijaški sejem se prične z današnjim dnem na Bregu. Dopolnje je bil že živahen vrvež, katerega se mora udeležiti vsa študijska mladina. Knjige so že objavljene na oglasnih deskah v šolskih vežah. Odbor.

Malo italijanščine za vsak dan

Perilo. La biancheria.

Quando viene la lavandàia — kdaj pride perica? Avete preparato della biancheria da dósso — ali ste pripravili telesnega perila? Sì, e ne hò fatto la lista — da, in sem napravil njegov seznam.

La camicia (množ. le camicie) — srajca, il collétto — trdi ovrtnik, il so-lino — mehki ovrtnik, la camicia da notte — spalna srajca, il pigiama — pižama, le mutande — moške spodnje hlače, le mutandine — ženske spodnje hlače, la mágia — pletena srajca, il corpétto — ženska pletena srajca, la calza — dolga nogavica, la calzétta — kratka nogavica, la fascétta — ženski pas, il reggipétto — prsnik, la giarrettiéra — podveza za nogavice, la combinazióne — kombineza, la sottoveste

— spodnje krilo, il fazzolétto — robec, il polsino — manšeta.

La biancheria da létto — posteljno perilo. Il lenzuólo (množ. le lenzuóla) — rjuha, la fédéra — prevleka.

La biancheria da távola — namizno perilo.

Il bucato — žehta. Laváre, far il bucato — prati, la lavandàia — perica. Dovéte inamidáre i miéi collétti — morate poškrbati moje ovrtnike!

Stirátemi quéstà cravátta, per favóre — zlikajte mi to kravato, prosim! Il férro è frédó — likalnik je mrzel.

Cucire — šivati, la cucitúra — šiv, il púnto — vbod, l'órlo — rob (orláré — zarobiti). La mácchina da cucire — šivalni stroj, il tavóllino da lavóro — šivalna mizica. L'ágo — šivanka, la púnta — konica, la crúna — uho, infiláre — vdeti. Lo spfillo — bucika. Il

fillo, il réfé — nit. Il ditále — naprstnik. Le fórbici — škarje.

Mia mádre lavóra sémpré a mágia — moja mati zmeraj plete. I férri da calza — pletilne igle, far la calza — pletiti nogavice. La mágia — petlja.

Mi vorréste rammandáre le mie calzétte — bi mi hoteli zamašiti moje nogavice? Bisognerébbe rattoppáre (rappezzáre) ánche la mia camicia — treba bi bilo zakrpati tudi mojo srajco.

Obutev. Le calzature.

Bisognerébbe fáre la risolatúra a quéstè scárpe — treba bi bilo dati nove podplate na te čevlje. Tácchi di gómma non ne abbíamo piú — gumijastih petnikov nimamo več. Mettétte le dóppie suóle a quéstè scárpe di mon-tágna — dajte dvojne podplate na te gorske čevlje (kvedrovice). Voléte ánche un'inchiodatúra — ali hočete tudi, da jih nakujem (= nakovanje)?

Badáte, avéte una scárpa slaccíata

— pazite, na enem čevlju so se vam vezalke odvezale. Dátemi un páio di lácci — dajte mi en par vezalk.

Ho bisógno di un páio di scárpe — potrebujem par čevljev. Avéte ánche dégli stiváli — imate tudi škornje? Che grandézza avéte — kakšno velikost (številko) imate?

Quále è l'último prézzo di quéstè scárpe — katera je zadnja cena teh čevljev? Le proverò — poskusil jih bom.

Voléte pigliármí la misúra per un páio di scárpe — ali mi hočete umeriti en par čevljev? Badáte bène a fáre abbastánza lárghé — dobro pazite, da mi jih boste napravili zadosti široke. Non fátele tróppo strétte — ne delajte jih preozkihi. Quándo potréte mandárméle — kdaj mi jih boste mogli poslati? No mancátemi — da boste držali besedo!

Ecco le scárpe — tu so čevlji. Dátemi il calzatóio — dajte mi žlico. Mi

stringono tróppo, sóno tróppo strétte — preveč me tiščijo, preozki so. Si allarghéranó portándole — razširile se bodo med nošnjo. Quéstò cuóio qui céde cóme un guánto — to usnje se razširi kakor rokavica. Non vóglío avér cálli — nočem imeti kurjih oces (il cálio).

La pèlle è cattíva — usnje je slabo. Il tomáio non vále niénte — zgornje usnje je zanič. Le suóle sóno tróppo sottili — podplati so pretenki. I tallóni sóno tróppo bássi — pete so prenizke

Pravice naših invalidov po starih predpisih in italijanska invalidska zakonodaja

Ljubljana, 16. septembra

V Ljubljanski pokrajini so ostali v veljavi za invalide stari zakonski predpisi, kar je treba naglasiti, kajti morda bi kdo mislil, da je bila uveljavljena italijanska invalidska zakonodaja. To se pravi, da so še vedno v veljavi določila o uredbi o vojnih invalidih in ostalih žrtvah, na kar je opozoril invalide tudi »Vojni invalidi«. Vendar bo pa marsikoga zanimalo, kako so zaščiteni pravice vojnih žrtv in Italiji.

Invalidi v Italiji so organizirani v »Associazione nazionale fra mutilati e invalidi di guerra«. Invalidska legitimacija nudi invalidom razne ugodnosti. Tako sme invalid uporabljati kolo brez prepisane tabele in v mestnih gledališčih uživati ugodnosti, ki so priznane članom Dopolavora. Vojni invalidi lahko kupujejo živila pri zadrugi »Provvidenza«. Invalidom dovoljujejo prost vstop v muzeje, razstavne dvorane itd.

Ena največjih ugodnosti pa je, da imajo invalidi v Italiji pravico do brezplačne zdravstvene oskrbe občin, kajti invalidnosti se šteje le za kritje preživetja, ne pa tudi za stroške zdravljenja. — Invalidska organizacija deli revnim članom razne podpore. Razen tega prispeva tudi k stroškom za letne kolonije otrok invalidov. Posamezne podružnice invalidske organizacije šteti izplačujejo nagrade invalidom ob rojstvu otrok. Otroci invalidov prejemajo posebne študijske podpore, če so dosegli v šoli najboljše uspehe. Težkim vojnim invalidom ni treba plačevati naročnine za radio. Med drugimi ugodnostmi naj še omenimo, da so invalidi, ki se pečajo s krošnjarstvom ali malo trgovino oproščeni kavicje 500 L, dalje so vojni invalidi

prosti plačevanja zdraviliških taks, težki vojni invalidi samci pa samskega davka. Invalidi imajo pravico do polovice voznine na železnici.

Glede na izplačevanje invalidnin in invalidnosti so invalidi razdeljeni na tri skupine in vsaka skupina na 8 razredov. V prvi skupini (brez dodatka za oskrbo) se giblje čista letna invalidnina od 687 do 3248 L; v drugi skupini (z dodatkom za oskrbo) znašajo invalidnine po razredih od 1184 do 2718 L na leto in v tretji (z dodatkom na invalidnost) od 3915 do 11.455 L.

Invalidi v Italiji dobivajo tudi koncesijo za trafike, ki so razdeljene na tri kategorije glede na višino dohodkov. Pri trafikah prve kategorije nimajo invalidi nobene prednosti, lahko pa zaprosijo na trafike pri razpisih. Trafike druge in tretje kategorije pa podeljujejo pod enakimi pogoji težkim invalidom in vojnim vdovam.

Invalidi v Italiji uživajo še številne druge ugodnosti. Tako so n. pr. oproščeni od občinskih dela (kuluk); otroci pooblaščenec in vojnih invalidov so oproščeni plačevanja šolskih taks pri sprejemu v srednje šole; »Narodno skrbstvo za zaščito in pomoč vojnim invalidom« nudi še posebej pomembno pomoč invalidom pri zdravljenju itd. Dobro je poskrbljeno tudi za zaposlitve invalidov. Delavci invalidi dobivajo zaposlitve preko Pokrajinskega zastopstva, ki mu je prepuščena izključno ta naloga.

Italijanska invalidska zakonodaja je nedvomno zelo dobra, kakor lahko posnememo že iz teh podatkov. V nekaterih pogledih morda tudi invalidom celo več kakor našim invalidska uredba.

DNEVNE VESTI

— Slaba letina lanu v Banatu. V Banatu so v splošnem letošnji lan že pospravili. Pridelek je zaostajal za lanskim. Slabša letina je na ena strani posledica neugodnega vremena, na drugi strani je bilo pa tudi posejane manj lanu kakor lani. Letošnji pridelek znaša na joha 39 do 36 kvintalov, dočim je znašal lanski 35 do 40.

— Nove navedbe na Spod. Stajerskem. Seš civilne uprave na Spod. Stajerskem je izdal zadnje dni več novih navedb, med drugim navedbo o ureditvi prometa z žitom, navedbo o blagovnem prometu na Spod. Stajerskem, navedbo o sečni in obdelavi iglastega drevja in navedbo o postopku s samopreskrbovalci s kmetijskimi pridelki ter proglase o evidenci emigrantov, o uvedbi delavskih knjižnic in o bonih za zimsko pomoč nemškega naroda.

— Nemški delovni vodja Hiel na Hrvaškem. V Zagreb je prišel te dni nemški delovni vodja Konstantin Hiel z ženo. Obiskal je med drugim hrvaškega delovnega vodjo Ferlinanda von Halle. V Zagrebu je ostal nekaj dni, potem se je pa odpravil v Crikvenico. Na predvečer odhoda mu je priredil maršal Kvaternik v ožjem krogu banket, ki sta mu prisostvovala tudi nemški poslanik v Zagrebu Kasche in hrvaški delovni vodja general von Halle.

— Trgovinska pogodba med Hrvaško in Švico. Po 10 dni trajajočih pogajanjih je bila podpisana trgovinska pogodba med Hrvaško in Švico. S tem je švica priznala samostojno Hrvaško. Trgovinska pogodba bo veljala od 1. oktobra 1941 do 30. septembra 1942, ter obsega gospodarski del in sporazum o plačilnem prometu. Hrvaška bo izvažala v Švico v prvi vrsti gradbeni les, oglje, rjavi premog, lignit, jacea, perutnino, sadje, divjačino, kožo, amonjak, sodo, karbid, vino, žganje, zdravilna zelišča in živalsko krmo v vrednosti 500 milijonov kun. Švica bo pa izvažala na Hrvaško bombažno in laneno predivo, blago, sukanec, umetno svilo, elektrode, brusilna sredstva, izdelke iz litiga železa, orodje, pločevino, žico, ure, razne instrumente in aparate, industrijske stroje, farmacevtske izdelke, esence in kemikalije za industrijske svrhe. Poleg tega se je švica obvezala izvoziti na Hrvaško 30 bikov in 250 krav simentalske pasme ter 250 koz in 150 koma lov plemenke perutnine.

— Plačilni promet med Srbijo in Bolgarijo. V zvezi s plačilnim prometom med Srbijo (Banatom in Zemunom z okolico) in Bolgarijo je objavila srbska Narodna banka, da morajo biti vsa plačila v korist Srbije in Bolgarije v Srbiji preko Srbske Narodne banke, v Bolgariji pa preko Bolgarske Narodne banke, ki si nakazujeta vplačane zneske medsebojno preko centralnega kliranga v Berlinu.

— Hrvaško tekstilno blago za Srbijo. Srbska tekstilna centrala je pozvala vse tovarne in trgovce, ki so pred vojno naročili pri hrvaških tvrdkah tekstilne sirovine, polifabrikate ali izdelke, pa jih še niso prejeli, naj jo nemudoma o tem obveste.

— 100 zlatih kun = 1700 papirnatih kun. Hrvaški finančni minister je odredil, da se računa od 1. septembra 100 zlatih kun za 1700 papirnatih.

— Srbija bo pridelovala več industrijskih rastlin. Srbsko kmetijsko ministrstvo je sklenilo povečati pridelovanje industrijskih rastlin. V okolici Leskovca, kjer je v dolini Morave središče pridelovanja lanu, bodo zbirali semenski lan za razširjenost te kulture.

— Hrvaška zunanja trgovina aktivna. Po uradnih podatkih je znašal hrvaški izvoz od 10. aprila do 1. avgusta 1941. v vrednosti 480 milijonov kun, uvoz pa 327 milijonov. Hrvaška zunanja trgovina je bila la torej v tem času aktivna za 153.000.000 kun.

— Naraščanje cen na Hrvaškem. Po zanesljivih statističnih podatkih so narasle na Hrvaškem od septembra 1939. cene živil za 103,8 odstotka, cene obkole in obutve za 115,6 odstotka.

— Organizacija hrvaškega letalstva. Na povabilo vrhovnega poveljstva nemške vojske je odpotoval poveljnik hrvaškega letalstva polkovnik Kren s spremstvom v Nemčijo, da se udeležijo posvetovanj o organizaciji hrvaškega letalstva.

— Prevažanje blaga z motornimi vozili. Službeni list za Ljubljansko pokrajino objavlja opozorilo lastnikom tovornih avtomobilov, v katerem se opozarja lastnike tovornih avtomobilov na določbo § 4. obrtnega zakona, po katerem se sme obrt prevažanja blaga z motornimi vozili izvrševati samo na osnovi predhodnega obrtnega dovolila v smislu navedenega zakona. To dovolilo se ne sme zamenjati z dovoljenjem za kretanje motornih vozil ali z oprostitvijo

od takega dovoljenja. Najalje se lastniki tovornih avtomobilov opozarjajo na člen 50 pravilnika z dne 16. maja 1935 (Sl. list 359/51) o prevozu potnikov in blaga z motornimi vozili, po katerem mora imeti vozač tovornega avtomobila s seboj kot »kaz prepis obrtnega dovolila. Prekrški navedenih predpisov se kaznujejo v prvoinenovanem primeru po § 398. obrtnega zakona z globo 19 do 2220 lir, v drugoinenovanem primeru pa z globo 950 na 570 lir. V primeru izostalega plačila se denarna kazen spremeni v zaporno po ključu 19 lir za 1 dan zapore.

— Vpisovanje v trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«. Ljubljana, Domobranska 15, za Enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti se vrši dnevno dopolnilno in popoldne do 22. septembra. Informacije in nove prospekte daje ravateljstvo osebno ali pisмено (Telefon 43-82).

— Uspeh zagrebskega velesejma. Včeraj je bil zaključen prvi velesejem neodvisne hrvaške države. Število obiskovalcev je prekašalo število v vseh prejšnjih letih. Po dosedanjih podatkih je obiskalo do petka velesejem 220.000 ljudi.

— Novost na letošnjem Ljubljanskem velesejmu od 4. do 13. oktobra bo tudi to, da bo celo sejmščiše odprto tudi zvečer. Razstavni paviljoni bodo razsvetljeni in obiskovalci bodo imeli tudi nočni razstajni prostor z bogato pokušnjo domačin in italijanskih vin ter delikates kakor tudi gostinskimi obrati pa bo predvidoma odprto do 1/22. ure. Tako bo zvečer po popoldanskem delu vsakomur še mogoče ogledati si ves velesejem. Vstopnina ni višja od prejšnjih let in je L. 4. Sejmška legitimacija za Ljubljano čane pa stane L. 15.—

— Nesreče. Včeraj so prepeljali v Ljubljansko bolnico 5 ponesrečenec. Fr. Korčič, 21 letni pekovski pomočnik iz Ljubljane, se je ušel v desno kolo. — Anton Dolinar, 28 letni delavec iz Ljubljane, se je obrazil na krožni žagi prste leve roke. — Terezija Mikar, 40 letna žena služitelj iz Ljubljane, je padla s kolesa in se pobila po levici. — Ivan Rotar, 10 letni sin posestnika z Dobrave, je močno ranjen v desno nogo; brcnil ga je konj. — Ivana Škrjanc, 11 letna sinu posestnika z Dobrave, je na paši napadla krava; deček je tako nesrečno padel, da si je zlomil levico.

Iz Ljubljane

Obiski mestnih zdravnikov na domu so omejeni

Zdravniški obiski manj premožnih na domu so zaradi skrajnega avtomobilskega prometa in sploh zaradi izrednih razmer tako težavni, da mestno poglavarstvo mora opozoriti vse one, ki imajo na podlagi ubožnega lista mestnega socialno političnega urada pravico na brezplačno zdravljenje, da je odslej mogoče klicati mestne zdravnike le med uradnimi urami, naposreje pa do 13. ure na mestnem fizikatu. Na vsak način je pa treba prej priskrbeti ubožni listek socialno-političnega oddelka.

Izven tega časa je dovoljeno klicati zdravnika samo v zares najnujnejših in življenjsko nevarnih primerih bolezni. Majhne otroke, ki niso prav težko bolni, je pa treba prinesiti v mestni fizikat med ordinacijskimi urami od 9. do 12. ure. Podpore potrebni bolniki morajo razumeti sedanje razmere, da mestni zdravniki peš ali s kolesi nikakor ne morejo opraviti vseh obiskov, kadar bi kdo želel in je bolniku pač najbolj priročna in pripravnost. Če kdo res težko zboli že zjutraj, si lahko pač takoj priskrbi ubožni listek v socialno-političnem oddelku na Ambroževem trgu, nato pa še dopolnilno lahko pokliče zdravnika na mestnem fizikatu, nikakor naj pa taki bolniki ne kličejo zdravnika šele popoldne ali celo zvečer. Tudi bolniki, ki plačujejo honorarje, morajo dandanes večkrat potrpeti in čakati na zdravnika ter radi upoštevajo težke razmere.

— Iz Cesta na Rožnik. Pozimi so začeli delati delavci mestnega cestnega nadzorstva, da jo kanalizirajo in razširijo v spodnjem delu ob vnožju tivolskega gozda. Meščani so morda pričakovali, da bo delo prebrž končano ter da se bodo lahko kmalu začeli posluževati široke, dobro utrjene ter suhe ceste. Kaže pa, da je delo mnogo bolj zamudno, tako da ne moremo reči še zdaj, kdaj bo vse gotovo do Svetiščeve ulice. Cesta je razširjena med mestno vrtnarjo in Breznikovo hišo. Tam je dobila tudi hodnike, ki jih prej ni bilo. Drevo-red gozdnih dreves na desni strani so sku-

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob 16. in 19. uri

KINO MATICA TELEFON 22-41
Armando Falconi, Laura Solari, Maurizio D'Amico in Donizetti je nesmrtni melodije v veličini
Don Pasquale
Predstave ob nedeljah tudi ob 10.30 in 14. uri!

KINO SLOGA TELEFON 27-30
Danes poslušajte! Ljubzen, dvoboj in spletke na dvoru Ludovika XV.
Prva, ki jo srečam
V glavni vlogi slavnja Alida Vail.

KINO UNION TELEFON 22-21
Monumentalno filmsko delo po romanu Tomazja Grossija:
Marco Visconti
Odlomki iz tajinstvene knjige o srednjem veku, ki dobe, ki nam pripoveduje o ljubezni in sovraštvu

KINO MOSTE
Radi ogromnega zanimanja še danes ob 19.
FRANKSTEINOV SIN
Boris Karloff, Basil Rathbone, Bela Lugosi
JASTREB ZAPADA
Poljoči kovboji: Fred Scott.
Enotne cene L. 2.— Konec ob pol 10. Enotne cene.

Salj ohraniti kolikor je bilo mogoče in posamezna drevesa so zaščiteni s kamnitimi nizkim obzidjem. Med Breznikovo hišo in Svetiščev ulico, kjer cesta doslej tudi še ni bila kanalizirana, so zdaj končali glavna kanalizacijska dela, niso pa še gotovi priključki na glavni kanal. Tudi v tem delu so se celo precej razširili, in sicer na obe strani, ne le na desno, tako, da so odrezali tudi nekaj Breznikovega vrta in izkrcili živo mejo, ki je segala daleč v cesto. Vrt je dobil zdaj lepo zidano ograjo. Z drugimi cestnimi preureditvami, planiranjem, tlakovanjem temelja, nasipavanjem in valjanjem bo še precej dela. Le, če bo vreme dovolj ugodno, bo lahko vse končano pred najbolj blatnimi jesenskimi meseci.

POZOR!

Obiskovalce ljubljanskih premernih kinematografov opozarjamo, da se od danes dalje vršijo kinematografske predstave ob delavnikih ob 16. in 19. uri; ob nedeljah in praznikih pa ob 10.30, 15., 17. in 19. uri!

— Iz Delo pri otroškem igrišču v Tivoliju. Velika zemeljska dela, planiranje zemljišča vzdolž tivolskega ribnika, precej dobro napredujejo. Zemlja je po večini ilovnata in kopanje ob deževju, ko je ilovica mastna, je zamudno. Kaže, da bo ves prostor v glavnem zravnran pred zimo, če ne bo preveč deževna jesen. Vendar pa bodo morali prekopati in prepeljati mnogo zemlje. Vrtinske ureditve se bodo lahko lotili šele prihodnje leto.

TOREK, SREDA, ČETRTAK IN PETEK

VESELI TEATER

NOV PROGRAM

Začetek ob 19. (7.) — konec pred 21. (9.)

— Iz Vsi lastniki konj morajo najdlje do sobote 20. t. m. mestnemu preskrbovalnemu uradu v Mestnem domu naznaniti število konj in koliko ovsa potrebujejo za naznanjene konje za vse leto, namreč do prihodnje žetve. Na prijave naj napišejo svoj priimek in ime ter naslov ali pa vse te podatke oskrbnikov konj. Potrebo ovsa naj seveda naznanijo samo tisti, ki ovs sami ne pridelajo in ga morajo kupovati.

— Iz Darovi Rdečemu križu. Uslužbenstvo Higijenskega zavoda v Ljubljani je darovalo sekciji za socialno pomoč Rdečega križa znesek L. 311.80 v počastitve spomina svojega umrlega tovariša dipl. šuklje Marka. Najlejša hvala. Isti sekciji je darovala rodina dr. Vuk iz Ljubljane mesto cvetja na grob pok. ge. Albine Višnjak L. 50. Ravno tako je darovala ga. Dereani Pavla iz Ljubljane mesto cvetja na grob pok. ge. Toni Dereani L. 100. V isti namen je darovala ga. Milena Dereani iz Ljubljane mesto cvetja na grob pok. ge. Toni Dereani L. 50. Vsem darovalcem iskrena hvala.

— Iz Obvezno cepljenje proti davici bo jutri v sredo 17. t. m. ob 16.30 uri v ljudski šoli za Bežigradom. Opozarjamo starše in skrbnike, da je cepljenje proti davici obvezno za vse nad 18 mesecev stare otroke, ki še ne hodijo v šolo, in tudi za tiste, ki bodo letos začeli hoditi v šolo. Zaradi prekršitve obveznosti bodo starši ali skrbniki kaznovani z globo do 1.000 lir.

— Iz Seznam davčnih osnov gostilničarjev z začetno črko A—K so tudi že razgrnjeni ter opozarjamo zainteresene, naj si jih ogledajo v vratarstvu sobi v pritličju leve hiše mestnega magistrata do 29. t. m.

— Iz Umetnostno zgodovinsko društvo priredi v četrtek 12. sept. izlet v Malo Ligojno, Veliko Ligojno, Polpo in Zažar. Odhod z avtobusom ob 2. uri popoldne s Kongresnega trga. Avtobus 14 lir.

Novomeški okrajni cestni odbor

Novo mesto, 13. septembra

V četrtek se je vršila redna skupščina okrajnega cestnega odbora, katero je vodil načelnik g. Brnc Franjo. V svojem poročilu je omenil, da je od bivše banske uprave dobil poročila o stanju cestnega odbora Visoki Komisar poročal za nadaljnjih 150.000 lir, ker so se cene materiala in med znatno dvignile in je cestni odbor sprejel vzdrževanje še 7.515 km, pokrajinskih cest bivšega litjskega cestnega odbora. Prihranek se je uporabil za različna cestna dela v Toplicah, preložitve ceste Toplice—Podturn, zgradbo mostu preko klanfarskega potoka v Črmošnjicah in cestna dela v Malem Slatniku. Obačrnu je bil soglasno odoben, naker je podal tehnični vodja g. inž. Vilko Praprotnik tehnično poročilo o izvršenih delih iz preteklega obračuna, iz katerega je razvidno, da so se dovršila večja gradbena dela na pokrajinski cesti II/336, kjer se je dokončal oporni zid ob Krki pri novomeškem pokopališču, uredila ograja in zaključila vana zemeljska dela. Na cestah Kandija—Nova vas, Novo mesto—Kronovo, Kronovo—Mašča vas so se vložili propusti in izgotovile manjše izboljšave in razširitve. V trebanjskem nadzorniškem okolišu je bila izvršena rekonstrukcija pokrajinske ceste Tihaob—Mirna, kjer so se na odseku pri Selu izvršila tudi večja zemeljska dela, in vloženi so bili propusti na cestah Velika Loka—

Catež in Pluska—Dobriče. V žužemberškem nadzorniškem okolišu je bil zgrajen oporni zid na cesti I/II na Poljanah in subvencionirani cesti Poljane—Kučet, kjer je bil tudi popravljen leseni most preko Krke. Manjše izboljšave pa so se napravile tudi na cesti Krka, Soteska, Podturn, in pokrajinski cesti žužemberk—Smuka. Na cesti Dvor—Smuka je obnovljena ograja, nove mostnice pa so se vložile na leseni most

preko Krke v Soteski. Ker je bil kredit za subvencionirane ceste skoraj popolnoma izrabljen, je sklepala skupščina o povečanju kredita.

Pri slučajnostih je dekan g. Tomatič prosil, da se vzame v bodoči program zbiranje klanca v Račnem Selu na cesti Velika Gomila, g. Gazvoda pa se je zavzel, da prevzame subvencionirano cesto Ratež—Gaberje, Ljubljanska pokrajina.

Bela in zelena Ljubljana

V zadnjih letih je dobilo naše mesto celo vrsto novih parkov in drevoredov

Ljubljana, 16. septembra

Ljubljana, ki je bila še nedavno gola v pogledu drevja, je zdaj že močno poraščena in človeško oko more prav povsod opazovati na bujnem zelenju. Čeprav so pred kratkim posekali celo vrsto starih in košatih dreves, je naše mesto danes mnogo bolj zeleno kakor kdajkoli prej. Nova, pred leti posajena drevesa, so se že razbohotila in povsem izpolnjujejo praznino, ki je nastala zaradi odstranjenih kostanjev in drugih nasadov.

Ljubljana je bila včasih še posebno revna v pogledu parkov. Zdaj pa imamo tudi teh dovolj. Urejenih je bilo nekaj novih, stari pa so bili preurejeni. Razen Tivolija, ki je med najlepšimi parki sploh, imamo v ožjem mestnem središču kar tri razmerna velike parke, med katerimi je Zvezda še najbolj gola, ker se nasadi komaj posajeni. Urejene pa so že gredice z zeleno travo posejane in široki belo posuti prehodi. Novo urejeno Zvezdo krasimo umetniško in zelo učinkovito izdelan vodnjak. Najlepsi park v središču mesta, vsaj dokler nasadi v Zvezdi ne vzcveto, je na Rimskem trgu pred sodnijo. Park, ki je sicer že zelo star, so pred kratkim povsem preuredili. Vse odvisno drevje in grmovje so odstranili, preuredili gredice in speljali nove poti. Od starih nasadov so ostala le nekatera drevesa na robu parka proti sodišču in dva orjaška topola, ki se dvigata visoko pod nebo. V senci starih dreves je Miklošičev spomenik, okrog njega pa so postavljene klopi. V ostalem delu parka so posadili mlada drevesa, ki bodo že čez nekaj let dajala prijetno senco. Park na Rimskem trgu ima obliko četverokotnika in je vsej svoji okolici v okras.

Tretji park v središču mesta, ki bo mnogo pridobil, čim bo urejen podaljšek Šubičeve ulice, je na Muzejskem trgu. Ljubljancem so ta park doslej zastavljali, kar pa je povsem razumljivo, saj ni bil niti primerno urejen. Zdaj je prav za prav sestavljen iz dveh velikih trikotnih zelenih trat, ki ju loči široka pot. Malo sence je ob Pucničevi ulici in okrog bivšega spomenika simbola slovenske žene. Klopi so postavljene za Valzavojevim spomenikom. Ko pa bo Šubičeva ulica urejena, bo mogoča smotnejša ureditev Valzavojevega parka, ki bo potem še bolj v središču mesta. Nekaj korakov stran imamo še en park: Trubarjev park okrog pravoslavne cerkve med Bleiweisovo cesto in železniško progo. Del parka je že star; krasijo ga košata drevesa pred cerkvijo, za hišo božjo pa se razprostira novi del parka, ki še ni

zadostno zaraščen. Pred cerkvijo in okrog spomenika so številne klopi. Manjši park starejšega datuma je na Taboru. Tudi tam je nekaj košatih dreves, prijaznih gredic in javnih klopi.

Nov in tudi najmodernejši v Ljubljani je park na Hrvaškem trgu. Urejen je bil pred leti in so drevesa danes že močno košata. Park ima obliko kroga. Gredice so poševne kakor stojišča za gledalce v areni. Do okroglega središča so speljali štirje drevi. V sredi pa je en obroč gredic. V senci lepih dreves so postavljene številne zmerom zasade klopi. Na robu parka nasproti cerkve Sv. Petra je spomenik padlim vojakom. Sedmi ljubljanski park je pred kratkim docela prenovljen park na Ambroževem trgu, ki sega zdaj do stare cukrarnice. Nekatera stara drevesa so podrli in posadili nova, na zgornjem koncu parka pa so stara drevesa pustili in v njih senco postavili udobne klopi. Ambrožev trg ima zdaj povsem drugačen izgled. Krasi ga tudi star spomenik. Povsem nov je še park na Marmontovem trgu, ki pa se je v zadnjem času spremnil v pravo njivo. Manjša javna vrtova sta še v Trnovem na oglu Trnovske in Mandelčeve ulice in Slajmerjev park na oglu Zaloške ceste in Slajmerjeve ulice. Poleg opisanih parkov, ki so raztreseni po vsem mestu, moremo smatrati za park tudi ves Ljubljanski grad kamor Ljubljancem prav radi zahajajo.

Številni so tudi ljubljanski drevoredi starega in novega datuma. Ob Ljubljanci se vleče v vsej dolžini od Spice pa do Most dolga vrsta mestoma starih mestoma novih dreves. Posebno lepa je Ljubljana ob Trnovskem pristanu. Nabrežja so skoraj vsa košati drevoredi. Tudi ob Gruberjevem prekopu in Gradaščici je močno zeleno. Stari ljubljanski drevoredi so: Opekarska cesta, Lattermanov drevored, zgornji del Tyrševe ceste, na Zalah, del Dolenjske ceste, Mišičeva in Metelkova cesta, del Pucničeve ulice in Bleiweisova cesta od Ulice 3. maja do Tyrševe ceste. Novi nasadi pa so na nad kilometer dolgi in ravni Vilharjevi cesti, ki je eden najlepših drevoredov v Ljubljani; na Bleiweisovi cesti od Ulice 3. maja do ure; na Cjovzi cesti, Vegovi in Groharjevi ulici do mostu čez Gradaščico, na Jegličevi cesti, na Cesti Šoške divizije in drugod. Poleg naštetih parkov in drevoredov stojijo na številnih točkah Ljubljane velike košate lake, posamezna drevesa in drugi nasadi, tako da se prav nobeden ne more pritoževati, da je v našem mestu premalo zelenja.

Razpis 10 študijskih podpor za slovenske medicince v Padovi

Razpisanih je 10 študijskih podpor po L. 1.000.— letno za slovenske študente, arijskega pokolenja, pristojne v novo Ljubljansko pokrajino, ki se bodo vpisali v študijskem letu 1941-42 na medicinsko fakulteto kr. univerze v Padovi.

Za podelitev teh podpor bodo merodajni dosednji študijski uspehi in gmotni položaj prosilca ter njegove družine. Reflektanti morajo predložiti sekretariatu kr. univerze v Padovi do 31. oktobra 1941 (ob 12. uri) svoje nekolikovane prošnje, naslovljene na g. rektorja označene univerze, opremljene z naslednjimi listinami: spričevalo o doslej opravljenih izpitih na medicinski fakulteti. Kdor se vpiše prvič na medicinsko fakulteto, predloži zrelostno spričevalo; potrdilo pristojnega občinskega urada, da je prosilec Slovenec in da je pristojen v eno izmed občin Ljubljanske pokrajine; izkaz o gmotnem položaju prosilca in vseh rodbinskih članov z navedbo predpisanih davščin. (Imovinski izkaz, potrjen od občine, sodišča in davčne uprave). Predloži naj se tudi vse druge listine, ki osvetljujejo prosilcev primer. V prošnji mora prosilec pod svojo odgovornostjo navesti, da ni židovskega porekla in označiti naslov svoje družine, kakor tudi svoj naslov v Padovi.

Prošnje, ki bodo vložene po določenem roku ali, ki ne bodo opremljene s predpisanimi prilagami, ne bodo vzete v pretes. Listine, izstavljene v slovenskem jeziku, morajo biti prevedene v italijanski. Izvirniki, prepisi in prevodi morajo biti overjeni od Visokega Komisarata za Ljubljansko pokrajino.

Študijske podpore se bodo izplačevale v dveh enakih obrokih. Prvi obrok prejme slušatelj takoj po pravilno izvršenem vpisu na medicinski fakulteti v Padovi, drugega pa tekom meseca februarja, pri čemer mora kandidat dokazati, da je redno obiskoval predavanja in da je prejel inskripcijske podpise. Študijska podpora bo odvzeta onim, ki ne bi marljivo obiskovali predavanj, ki bi bili disciplinsko kaznovani ali ki bi odšli na kako drugo univerzo.

Rektor: CARLO ANTI I. r.

Obnovite naročnino!

SFLOŠNO KROJASTVO

za gospode in dame, specialist otroških obkole, kakor tudi popravlja. Istotam se počuje krojno risanje, najnovejši brezhibni kroji, pouk lahek in kratek. Priporočamo! Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 18, drugo dvorišče Čopova ulica št. 10. 1521

KAVNI NADOMESTKI,

sir in vino, to je hrana za vso družino — dob se brez kart v pasaji. Trgovina kavnih nadomestkov. 1538

ISTITUTO FACCHETTI — TREVIGLIO
(presso Milano)

Al giovani Sloveni, per i crescenti rapporti commerciali con l'Italia, è oggi di grande utilità la conoscenza della lingua italiana. L'Istituto Facchetti è l'unico in Italia specializzato per Corsi rapidi di Lingua italiana, di lingue Moderne e di materie commerciali per giovani di lingua straniera. Diplomi. Sports. Chiedere programmi.

Mladim Slovencem je znanje italijanske se dan zelo koristno zaradi naraščajočih trgovinskih odnosov z Italijo. Zavod Facchetti je v Italiji edini, ki je specializiran v prirejanju brzih tečajev italijanske, modernih jezikov obče in trgovinskih ved za mladino, ki govori tuj jezik. — Diplom. Sport. — Zahtevajte prospekte!

Pravice naših invalidov po starih predpisih in italijanska invalidska zakonodaja

Ljubljana, 16. septembra. V Ljubljanski pokrajini so ostali v veljavi za invalide stari zakonski predpisi, kar je treba naglasiti, kajti morda bi kdo mislil, da je bila uveljavljena italijanska invalidska zakonodaja. To se pravi, da so še vedno v veljavi določila o uredbi o vojnih invalidih in ostalih žrtvah, na kar je opozoril invalidi tudi »Vojni invalidi«. Vendar pa marsikoga zanima, kako so zaščitene pravice vojnih žrtv in Italijani.

Invalidi v Italiji so organizirani v »Associazione nazionale fra mutilati e invalidi di guerra«. Invalidska legitimacija nudi invalidom razne ugodnosti. Tako sme invalidi uporabljati kolo brez prepisane tablice in v mestnih gledališčih uživati ugodnosti, ki so priznane članom Dopolavora. Vojni invalidi lahko kupujejo živila pri zadruzi »Frovvitas«. Invalidom dovoljujejo prost vstop v muzeje, razstave, dvorane itd.

Ena največjih ugodnosti pa je, da imajo invalidi v Italiji pravico do brezplačne zdravstvene oskrbe občin, kajti invalidi na se šteje le za kritje preživetja, ne pa tudi za stroške zdravljenja. Invalidska organizacija deli revnim članom razne podpore. Razen tega prispeva tudi k stroškom za letne kolonije otrok invalidov. Posamezne podružnice invalidske organizacije tudi izplačujejo nagrade invalidom ob rojstvu otroka. Otroci invalidov prejemajo posebne študijske podpore, če so dosegli v šoli najboljše uspehe. Težkim vojnim invalidim ni treba plačevati naročnine za radio. Med drugimi ugodnostmi naj še omenimo, da so invalidi, ki se pečajo s krošnjarstvom ali malo trgovino oproščeni kavicije 500 L, dalje so vojni invalidi

prosti plačevanja zdraviliških taks, težki vojni invalidi samci pa samskega davka. Invalidi imajo pravico do polovice voznine na železnici.

Glede na izplačevanje invalidnin in invalidnost so invalidi razdeljeni na tri skupine in vsaka skupina na 8 razredov. V prvi skupini (brez dodatka za oskrbo) se giblje čista letna invalidnina od 687 do 3248 L; v drugi skupini (z dodatkom za oskrbo) znaša invalidnina po razredih od 1184 do 2718 L na leto in v tretji (z dodatkom na invalidnost) od 3915 do 11.455 L.

Invalidi v Italiji dobivajo tudi koncesijo za trafike, ki so razdeljene na tri kategorije glede na višino dohodkov. Pri trafikah prve kategorije nimajo invalidi nobene prednosti, lahko pa zaprosijo na trafike pri razpisih. Trafike druge in tretje kategorije pa podeljujejo pod enakimi pogoji težkim invalidom in vojnim vdovam.

Invalidi v Italiji uživajo še številne druge ugodnosti. Tako so n. pr. oproščeni od občinskega dela (kuluk); otroci pooblaščenec in vojni invalidi so oproščeni plačevanja šolskih taks pri sprejemu v srednje šole; »Narodno skrbstvo za zaščito in pomoč vojnim invalidom« nudi še posebej pomoč vojnim žrtvam pri zdravljenju itd. Dobro je poskrbljeno tudi za zaposlitve invalidov. Delavci invalidi dobivajo zaposlitve preko Pokrajinskega zastopstva, ki mu je prepustena izključno ta naloga.

Italijanska invalidska zakonodaja je nedvomno zelo dobra, kakor lahko posnamemo že iz teh podatkov. V nekaterih pogledih morda naši invalidi celo več kakor naši invalidska uredba.

DNEVNE VESTI

— Slaba letina lanu v Banatu. V Banatu so v splošnem letošnji lan že pospravili. Pridelalec bo zadržal za lanskim. Slaba letina je na eni strani posledica neugodnega vremena, na drugi strani je bilo pa tudi posejanega manj lanu kakor lani. Letošnji pridelke znaša na jhor 30 do 36 kvintalov, dočim je znašal lanski 35 do 40.

— Nove navedbe na Spod. Stajerskem. Šef civilne uprave na Spod. Stajerskem je izdal zadnje dni več novih navedb, med drugim navedbo o ureditvi prometa z žitom, navedbo o blagovnem prometu na Spod. Stajerskem, navedbo o sečni in obdelavi iglastega drevja in navedbo o postopku s samopreskrbovalci s kmetijskimi pridelki ter proglase o evidenci emigrantov, o uvedbi delavskih knjižnic in o bilih za zimske pomoči nemškega naroda.

— Nemški delovni vodja Hierl na Hrvaškem. V Zagreb je prišel t. dni nemški delovni vodja Konstantin Hierl z ženo. Obiskal je med drugim hrvaškega delovnega vodjo Ferlinandua von Halla. V Zagrebu je ostal nekaj dni, potem se je pa odpravil v Crikvenico. Na predvečer odhoda mu je priredil maršal Kvaternik v odzemu krogu banket, ki sta mu prisostvovala tudi nemški poslanik v Zagrebu Kasche in hrvaški delovni vodja general von Halle.

— Trgovinska pogodba med Hrvaško in Švico. Po 10 dni trajajočih pogajanjih je bila podpisana trgovinska pogodba med Hrvaško in Švico. S tem je Švica priznala samostojno Hrvaško. Trgovinska pogodba bo veljala od 1. oktobra 1941 do 30. septembra 1942, ter obsega gospodarski del in sporazum o plačilnem prometu. Hrvaška bo izvažala v Švico v prvi vrsti gradbeni les, oglje, rjavi premog, lignit, jajca, perutnino, sadje, divjačina, kože, amonjak, sodo, karbid, vino, žganje, zdravilna zelišča in živalsko krmo v vrednosti 500 milijonov kun. Švica bo pa izvažala na Hrvaško bombažno in laneno predivo, blago, sukanec, umetno svilo, elektrode, brusilna sredstva, izdelke iz litega železa, orodje, pločevino, žico, ure, razne instrumente in aparate, industrijske stroje, farmacevtske izdelke, esence in kemikalije za industrijske svrhe. Poleg tega se je Švica obvezala izvoziti na Hrvaško 30 bikov in 250 krav simentalske pasme ter 250 koz in 150 komaletov plemenite perutnine.

— Plačilni promet med Srbijo in Bolgarijo. V zvezi s plačilnim prometom med Srbijo (Banatom in Zemunom z okolico) in Bolgarijo je objavila srbska Narodna banka, da morajo biti vsa plačila v korist Srbije in Bolgarije v Srbiji preko Srbske Narodne banke, v Bolgariji pa preko Bolgarske Narodne banke, ki si nakazujejo vplačane zneske medsebojno preko centralnega kliranga v Berlinu.

— Hrvaško tekstilno blago za Srbijo. Srbska tekstilna centrala je pozvala vse tovarne in trgovce, ki so pred vojno naročili pri hrvaških tvrdkah tekstilne sirovine, polfabrikate ali izdelke, pa jih še niso prejeli, naj ne nemudoma o tem obveste.

— 100 zlatih kun = 1700 papirnatih kun. Hrvaški finančni minister je odredil, da se računa od 1. septembra 100 zlatih kun za 1700 papirnatih kun.

— Srbija bo pridelovala več industrijskih rastlin. Srbsko kmetijsko ministristvo je sklenilo povečati pridelovanje industrijskih rastlin. V okolici Leskovca, kjer je v dolini Morave središče pridelovanja lanu, bodo zbirali semenski lan za razširjanje te kulture.

— Hrvaška zunanja trgovina aktivna. Po uradnih podatkih je znašal hrvaški izvoz od 10. aprila do 1. avgusta 1941. v vrednosti 480 milijonov kun, uvoz pa 327 milijonov. Hrvaška zunanja trgovina je bila la torej v tem času aktivna za 153.000.000 kun.

— Naraščanje cen na Hrvaškem. Po zanesljivih statističnih podatkih so narasle na Hrvaškem od septembra 1939. cene živil za 103,8 odstotka, cene obleke in obuvske za 115,6 odstotka.

— Organizacija hrvaškega letalstva. Na povabilo vrhovnega poveljstva nemške vojske je odpotoval poveljnik hrvaškega letalstva polkovnik Kren s spremstvom v Nemčijo, da se udeležijo posvetovanj o organizaciji hrvaškega letalstva.

— Prevažanje blaga z motornimi vozili. Službeni list za Ljubljansko pokrajino objavlja opozorilo lastnikom tovornih avtomobilov, v katerem se opozarja lastnike tovornih avtomobilov na določbo § 4. obrtnega zakona, po katerem se sme ob prevažanju blaga z motornimi vozili izvrševati samo na osnovi predhodnega obrtnega dovolila v smislu navedenega zakona. To dovolilo se ne sme zamenjati z dovoljenjem za kretanje motornih vozil ali z oprostivno

od takega dovoljenja. Nalajše se lastniki tovornih avtomobilov opozarjajo na člen 50 pravilnika z dne 16. maja 1935 (Sl. list 359/51) o prevozu potnikov in blaga z motornimi vozili, po katerem mora imeti vozač tovornega avtomobila s seboj kot izkaz prepis obrtnega dovolila. Prekrški navedenih predpisov se kaznujejo v prvomenovanem primeru po § 398. obrtnega zakona z globo 19 do 2220 lir, v drugomenovanem primeru pa z globo 9.50 do 570 lir. V primeru izostalega plačila se denarna kazen spremeni v zaporno po ključu 19 lir za 1 dan zapore.

— Vpisovanje v trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«. Ljubljana, Domobranska 15, za Enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti se vrši dnevno dopolnilno in popoldne do 22. septembra. Informacije in nove prospekte daje ravnateljstvo osebno ali pismeno (Telefon 43-82).

— Uspeh zagrebeškega veleesajma. Včeraj je bil zaključen prvi veleesajm neodvisne hrvaške države. Število obiskovalcev je prekašalo število v vseh prejšnjih letih. Po dosedanjih podatkih je obiskalo do petke veleesajm 220.000 ljudi.

— Novost na letošnjem Ljubljanskem veleesajmu od 4. do 13. oktobra bo tudi to, da bo celo sejmistično odprto tudi zvečer. Razstavni paviljoni bodo razsvetljeni in občinstvu dostopni do 21. ure. Veselilni prostor z bogato pokušnjo domačih in italijanskih vin ter delikatnih kakor tudi gostinskih obratov pa bo predvidoma odprto do 22. ure. Tako bo zvečer po popoldanskem delu vsakomur še mogoče ogledati si ves veleesajm. Vstopnina ni višja od prejšnjih let in je L 4. Sejmiska legitimacija za Ljubljano čane pa stane L 15.—

— Nesreče. Včeraj so prepeljali v Ljubljansko bolnico 5 ponesrečenec. Fr. Korencan, 21 letni pekovski pomočnik iz Ljubljane, se je ušel v desno kolo. — Anton Dolinar, 28 letni delavec iz Ljubljane si je obrazil na krožni žagi prste leve roke. — Terezija Miakar, 40 letna žena služitelj iz Ljubljane, je padla s kolesa in se pobila po levici. — Ivan Rotar, 10 letni sin posestnika z Dobrave, je močno ranjen v desno nogo; brnil ga je konj. — Ivana Škrjanc, 11 letnega sinu posestnika z Dobrave, je na paši napadla krava; deček je tako nesrečno padel, da si je zlomil levico.

Iz Ljubljane

Obiski mestnih zdravnikov na domu so omejeni

Zdravniški obiski manj premožnih na domu so zaradi skrajšane avtomobilske prometa in sploh zaradi izrednih razmer tako težavni, da mestno poglavarstvo mora opozoriti vse one, ki imajo na podlagi ubožnega lista mestnega socialno političnega urada pravico na brezplačno zdravljenje, da je odslej mogoče klicati mestne zdravnike le med uradnimi urami, najpozneje pa do 13. ure na mestnem fizikatu. Na vsak način je pa treba prej priskrbeti ubožni listek socialno-političnega oddelka.

Izven tega časa je dovoljeno klicati zdravnika samo v zares najnujnejših in življenjsko nevarnih primerih obolenja. Majhne otroke, ki niso prav težko bolni, je pa treba prinesiti v mestni fizikat med ordinacijskimi urami od 9. do 12. ure. Podpore potrebni bolniki morajo razumeti sedanje razmere, da mestni zdravnik peš ali s kolesi nikakor ne morejo opraviti vseh obiskov, kadar bi kdo želel in je bolniku pač najbolj priložno in pripravno. Če kdo res težko zboli že zjutraj, si lahko pač takoj priskrbi ubožni listek v socialno-političnem oddelku na Ambrozevem trgu, nato pa še dopolnilno lahko pokliče zdravnika na mestnem fizikatu, nikakor naj pa taki bolniki ne kličejo zdravnika šele popoldne ali celo zvečer. Tudi bolniki, ki plačujejo honorarje, morajo dandanes večkrat potrpeti in čakati na zdravnika ter radi upoštevajo težke razmere.

— J. Cesta na Rožnik. Pozimi so začeli delati delavci mestnega cestnega nadzorstva, da jo kanalizirajo in razširijo v spodnjem delu ob vnožju tiavolskega gozda. Meščani so morda pričakovali, da bo delo prej končano ter da se bodo lahko kmalu začeli posluževati široke, dobro utrjene ter suhe ceste. Kaže pa, da delo mnogo bolj zamudno, tako da ne moremo reči še zdaj, kdaj bo vse gotovo do Svetišve ulice. Cesta je razširjena med mestno vrtinjo in Breznikovo hišo. Tam je dobila tudi hodnike, ki jih prej ni bilo. Drevo-red gozdnih dreves na desni strani so sku-

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob 16. in 19. uri

KINO MATEJA TELEFON 22-41

Armando Falconi, Laura Solari, Maurice D'Ancora in Donizetti-jeve nesmrtno melodije v veselemu

Don Pasquale

Predstave ob nedeljah tudi ob 10.30 in 14. uri

KINO SLOGA TELEFON 27-50

Danes poslednjič!

Ljubzen, dvoboji in spletke na dvoru Ludovika XV.

Prva, ki jo srečam

V glavni vlogi slava Alida Valli.

KINO UNION TELEFON 22-21

Monumentalno filmsko delo po romanu Tomazja Grossja:

Marco Visconti

Odlomki iz tajinstvenih knjig o srednjem veku, iz dobe, ki nam pripoveduje o ljubezni in sovražnosti

KINO MOSTE

Radi ogromnega zanimanja še danes ob 19. uri

FRANKENSTEINOV SIN

Boris Karloff, Basil Rathbone, Bela Lugosi

Pojdi kot vojnik: Fred Scott.

Enotne cene L 2. — Konec ob pol 10. Enotne cene.

šali ohraniti kolikor je bilo mogoče in posamezna drevesa so zaščiteni s kamnitimi nizkim obzidjem. Med Breznikovo hišo in Svetišve ulico, kjer cesta doslej tudi še ni bila kanalizirana, so zdaj končali glavna kanalizacijska dela, niso pa še gotovi priključiti na glavni kanal. Tudi v tem delu so cesto precej razširili, in sicer na obe strani, ne le na desno, tako, da so odrezali tudi nekaj Breznikovega vrta in izkričili živo mejo, ki je segala daleč v cesto. Vrt je dobil zdaj lepo zidano ograjo. Z drugimi cestnimi preureditvami, planiranjem, tlakovanjem temelja, nasipavanjem in valjanjem bo še precej dela. Le, če bo vreme dovolj ugodno, bo lahko vse končano pred najbolj blatnimi jesenskimi meseci.

POZOR!

Obiskovalce Ljubljanskih premiernih kinematografov opozarjamo, da se od danes dalje vršijo kinematografske predstave ob delavskih ob 16. in 19. uri; ob nedeljah in praznikih pa ob 10.30, 15., 17. in 19. uri!

— J. Delo pri otroškem igrišču v Tivoliju. Velika zemeljska dela, planiranje zemljišča vzdolž tiavolskega ribnika, precej dobro napredujejo. Zemlja je po večini flovata in kopanje ob deževju, ko je ilovica mastna, je zamudno. Kaže, da bo ves prostor v glavnem zravnran pred zimo, če ne bo preveč deževna jesen. Vendar pa bodo morali prekopati in prepeljati mnogo zemlje. Vrtneške ureditve se bodo lahko lotili šele prihodnje leto.

TOREK, SREDA, ČETRTEK IN PETER VESELI TEATER

NOV PROGRAM

Začetek ob 19. (7.) — konec pred 21. (9.)

— J. Vsi lastniki konj morajo najdlje do sobote 20. t. m. mestnemu preskrbovalnemu uradu v Mestnem domu naznaniti številno konj in koliko ovsa potrebujejo za naznanjene konje za vse leto, namreč do prihodnje žetve. Na prijave naj napišejo svoj priimek in ime ter naslov ali pa vse te podatke oskrbnikom konj. Potrebno ovsa naj seveda naznanijo samo tisti, ki ovsu sami ne pridelajo in ga morajo kupovati.

— J. Darovi Rdečemu križu. Uslužbenstvo Higijenskega zavoda v Ljubljani je darovalo sekciji za socialno pomoč Rdečega križa znesek L 311.80 v počastitev spomina svojega umrlega tovariša dipl. šuklje Marka. Najlepša hvala. Isti sekciji je darovala rodbina dr. Vuk iz Ljubljane mesto cvetja na grob pok. ge. Albine Višnjak L 50. Ravno tako je darovala ga. Dereani Pavla iz Ljubljane mesto cvetja na grob pok. ge. Toni Dereani L 100. V isti namen je darovala ga. Milena Dereani iz Ljubljane mesto cvetja na grob pok. ge. Toni Dereani L 50. Vsem darovalcem iskrena hvala.

— J. Obvezno cepljenje proti davici bo jutri v sredo 17. t. m. ob 16.30 uri v ljudski šoli za Bežigradom. Opozarjamo starše in skrbnike, da je cepljenje proti davici obvezno za vse nad 18 mesecev stare otroke, ki še ne hodijo v šolo, in tudi za tiste, ki bodo letošnji začetli hoditi v šolo. Zaradi prekršitve obveznosti bodo starši ali skrbniki kaznovani z globo do 1.000 lir.

— J. Seznanji davčnih osnov gostilničarjev z obvezno črko A-K so tudi že razgrnjeni ter opozarjamo zainteresirane, naj si jih ogledajo v vratarstvu sobi v pritličju leve hiše mestnega magistrata do 29. t. m.

— J. Umetnostno zgodovinsko društvo priredi v četrtek 12. sept. izlet v Malo Ligojno, Veliko Ligojno, Polpo in Zažar. Odhod z avtobusom ob 2. uri popoldne s Kongresnega trga. Avtobus 14 lir.

Novomeški okrajni cestni odbor

Novo mesto, 13. septembra. V četrtek se je vršila redna skupščina okrajnega cestnega odbora, katero je vodil načelnik g. Brnc Franjo. V svojem poročilu je omenil, da je od bivše banske uprave dobil proračun cestnega odbora. Visoki Komisar povečal za nadaljnjih 150.000 lir, ker so se cene materiala in medu znatno dvignile in je cestni odbor sprejel vzdrževanje še 7.515 km, pokrajinskih cest bivšega litjskega cestnega odbora. Prihranek se je uporabljal za različna cestna dela v Toplicah, preložitve ceste Toplice-Podturn, zgradbo mostu preko klanfarskega potoka v Črmošnjicah in cestna dela v Malem Slatniku. Obračun je bil soglasno odobren, nakar je podal tehnični vodja g. inž. Vilko Praprotnik tehnično poročilo o izvršenih delih iz preteklega obračuna, iz katerega je razvidno, da so se doveršila večja gradbena dela na pokrajinski cesti II/336, kjer se je dokončal oporni zid ob Krki pri novomeškem pokopališču, uredila ograja in zaključila vna zemeljska dela. Na cestah Kandija-Nova vas, Novo mesto-Kronovo, Kronovo-Mašča vas so se vložili propusti in izgotovile manjše izboljšave in razširitve. V trebanjskem nadzorniškem okolišču je bila izvršena rekonstrukcija pokrajinske ceste Tihoboj-Mirna, kjer so se na odseku pri Selu izvršila tudi večja zemeljska dela, in vloženi so bili propusti na cestah Velika Loka—

Catež in Pluska—Dobriče. V žužemberškem nadzorniškem okolišču je bil zgrajen oporni zid na cesti I/II na Poljanah in subvencionirani cesti Poljane—Kučet, kjer je bil tudi popravil leseni most preko Krke. Manjše izboljšave pa so se napravile tudi na cesti Krka, Soteska, Podturn, in pokrajinski cesti žužemberk—Smuka. Na cesti Dvor—Smuka je obnovljena ograja, nove mostnice pa so se vložile na leseni most

Bela in zelena Ljubljana

V zadnjih letih je dobilo naše mesto celo vrsto novih parkov in drevoredov

Ljubljana, 15. septembra. Ljubljana, ki je bila še nedavno gola v pogledu drevja, je zdaj že močno poraščena in v človeško oko more prav povsod počivati na bujnem zelenju. Čeprav so pred kratkim posekali celo vrsto starih in košatih dreves, je naše mesto danes mnogo bolj zeleno kakor kdajkoli prej. Nova, pred leti posajena drevesa, so se že razbohotila in povsem izpolnjujejo praznino, ki je nastala zaradi odstranjenih kostanjev in drugih nasadov.

Ljubljana je bila včasih še posebno revna v pogledu parkov. Zdaj pa imamo tudi teh dovolj. Urejenih je bilo nekaj novih, stari pa so bili preurejeni. Razen Tivolija, ki je med najlepšimi parki sploh, imamo v ožjem mestnem središču kar tri razmeroma velike parke, med katerimi je Zvezda še najbolj gola, ker se nasadi komaj posajeni. Urejene pa so že gredice z zeleno travo posejane in široki belo posuti prehodi. Novo urejeno Zvezdo krasimo umetniško in zelo učinkovito izdelan vodnjak. Najlepši park v središču mesta, vsaj dokler nasadi v Zvezdi ne vzcveto, je na Rimskem trgu pred sodnijo. Park, ki je sicer že zelo star, so pred kratkim povsem preuredili. Vse odvisno dreve in grmovje so odstranili, preuredili gredice in speljali nove poti. Od starih nasadov so ostala le nekatera drevesa na robu parka proti sodišču in dva orjaška topola, ki se dvigata visoko pod nebo. V senci starih dreves je Miklošičev spomenik, okrog njega pa so postavljene klopi. V ostalem delu parka so posadili mlada drevesa, ki bodo že čez nekaj let dajala prijetno senco. Park na Rimskem trgu ima obliko četrkotnika in je v vsej svoji okolici v okras.

Tretji park v središču mesta, ki bo mnogo pridobil, čim bo urejen podaljšek šubičeve ulice, je na Muzejskem trgu. Ljubljanci so ta park doslej zapostavljali, kar pa je povsem razumljivo, saj ni bil niti primerno urejen. Zdaj je prav za prav sestavljen iz dveh velikih trikotnih zelenih trat, ki ju loči široka pot. Malo sence je ob Puceljčevi ulici in okrog bivšega spomenika simbola slovenske žene. Klopi so postavljene za Valvazorjev spomenikom. Ko pa bo šubičeva ulica urejena, bo mogoča smotnejša ureditev Valvazorjevega parka, ki bo potem še bolj v središču mesta. Nekaj korakov stran imamo še en park: Trubarjev park okrog pravoslavne cerkve med Bleiweisovo cesto in železniško progo. Del parka je že star; krasijo ga košata drevesa pred cerkvijo, za hišo božjo pa se razprostira novi del parka, ki še ni

preko Krke v Soteski. Ker je bil kredit za subvencionirane ceste skoraj popolnoma izrabljen, je sklepala skupščina o povečanju kredita.

Pri slučajnostih je dekan g. Tomatič prošil, da se v zvezi v bodoči program znižanje klanca v Račjem Selu na cesti Velika Gomila, g. Gazvoda pa se je zavzel, da prevzame subvencionirano ceste Ratež—Gaberje, Ljubljanska pokrajina.

zadostno zaraščen. Pred cerkvijo in okrog spomenika so številne klopi. Manjši park starejšega datuma je na Taboru. Tudi tam je nekaj košatih dreves, prijaznih gredic in javnih klopi.

Nov in tudi najmodernejši v Ljubljani je park na Hrvaškem trgu. Urejen je bil pred leti in to drevesa danes že močno košata. Park ima obliko kroga. Gredice so posevne kakor stojišča za gledalce v areni. Do okroglega središča so speljani štirje prehodi. V sredi pa je en obroč gredic. V senci lepih dreves so postavljene številne zmerom zasedne klopi. Na robu parka nasproti cerkve Sv. Petra je spomenik padlim vojakom. Sedmi ljubljanski park je pred kratkim docela prenovljen park na Ambrozevem trgu, ki sega zdaj do stare cukrarnice. Nekatera stara drevesa so podrli in posadili nova, na zgornjem koncu parka pa so stara drevesa pustili in v njih senco postavili udobne klopi. Ambrozev trg ima zdaj povsem drugačen izgled. Krasi ga tudi star spomenik. Povsem nov je še park na Marimontovem trgu, ki pa se je v zadnjem času spremenil v pravo njivo. Manjša javna vrtova sta še v Trnovem na oglu Trnovske in Mandeljeve ulice in šlajmerjev park na oglu Zaloške ceste in šlajmerjeve ulice. Poleg opisanih parkov, ki so raztreseni po vsem mestu, moremo smatrati za park tudi ves Ljubljanski grad kamor Ljubljanci prav radi zahajajo.

Številni so tudi ljubljanski drevoredi starega in novega datuma. Ob Ljubljanci se vleče v vsej dolžini od Spice pa do Most dolga vrsta mestoma starih mestoma novih dreves. Posebno lepa je Ljubljana ob Trnovskem pristanu. Nabrežja so skoraj vsa košati drevoredi. Tudi ob Gruberjevem prekopu in Gradaščici je močno zeleno. Stari ljubljanski drevoredi so: Opekarska cesta, Lattermanov drevored, zgornji del Tyrševe ceste, na Zalah, del Dolenjske ceste, Mišičeva in Metelkova cesta, del Puceljčeve ulice in Bleiweisova cesta od Ulice 3. maja do Tyrševe ceste. Novi nasadi pa so na nad kilometer dolgi in ravni Vilharjevi cesti, ki je eden najlepših drevoredov v Ljubljani; na Bleiweisovi cesti od Ulice 3. maja do ure; na Cofzovi cesti, Vegovi in Groharjevi ulici do mostu čez Gradaščico, na Jegličevi cesti, na Cesti Šoke divizije in drugod. Poleg naštetih parkov in drevoredov stojijo na številnih točkah Ljubljane velike košate lipe, posamezna drevesa in drugi nasadi, tako da se prav nobeden ne more pritoževati, da je v našem mestu premalo zelenja.

Rdeči križ poroča

Pošto naj dvignejo: Albrecht Ivan, književnik, Babšek Franc, mestni magistrat, Belomodra knjižnica, Burget Erna, Gradišče, Cizerle Josipina, študentovka 13. dr. Cerne Franc, odvnetnik, Golob Franc, Glavna pošta, Gorup Julij, Lambergerjeva ulica, Gosar Jože, stud. tech., Mirje, Habič Fani, Vodnikova 197, dr. Hacin Janko, gener. direktor v p., Hvalič Jožef, Jeglič I., profesor, Ilirska ulica, Jug Jože, Zeleničarska zadruga, Kamnikar Marija, Močnikova 6, dr. Kanc Pavel, Tržaška cesta, Kolovčič Ivan, dir. drž. žel., Lamplč Stanislav, stud. phil., Leder Mirko, profesor, Zagrebska ulica, Lunaček Adolf, carlinarnica, Mentoni Silva, Jasna poljana, Možina Ivica, Rožna dolina, dr. Nikolajevič Milka, Zrinjskega 34, Pahor obitelj, Hudovernikova 37, Pirce Jože, viš. rač. inšpektor, Polajnar Janez, Lepodvorska 4, Pritekelj Blaž, operno gledališče, Roth Daniel, Marjanšič, Rotterri Aleksandra, Sv. Petra cesta 36, Slovensko lovsko društvo, Stelè Andro, Zaloška št. 76, Strman Božo, Mandeljeva 1, Sušnik Srečko, Zamejč Ema, upraviteljica deklishe šole v p., Združenje pooblaščenih graditeljev, Zvezna organizacija S.G.R.J., Dom grafikov.

Gospod Aš Tine naj nujno dvigne dokumente, poslane iz Novega mesta, gospa Uršič Olga naj se javi čimprej v kurirskem odesku. V tajništvo naj se javita Savora Martin, Rožna cesta 15 in Burget Erna, Gradišče 7/II. Dijkak Kos Adolf, Orožnova 3, Stočice, naj se v svrhu informacij javi v tajništvo.

Pošto, ki je bila namenjena naslovljenemu izven Ljubljanske pokrajine, pa so se medtem vrnil, odnosno jih niso našli na naslovu, naj dvignejo: Benkoč Franciška, Bohanec Franjo, Brankovan Dušan, Čermel Stanko, Drčar Mici, Hvalič Stefan, Opeka Janez, Poje Jožef, Stanonik Anton, Svetlič Franja, Savil Andrej, Sušteršič Franca.

V počastitev spomina blagorodne gospe Albine Višnjakarjeve, rojene Treo, vdove po sodnem svetniku in državnem poslancu, darujemo mesto venca dame iz Jožefišča Rdečemu križu L. 76.—, dr. Rutar pa je daroval Rdečemu križu L. 100.—.

DRUŽINSKI POGLAVAR

— Mamica, zakliče Mihec pri telefonu, pridi sem, nekdo bi rad govoril z družinskim poglavarjem.

Obnovite naročnino!

SFLOŠNO KROJASTVO

za gospode in dame, specialist otroških oblek, kakor tudi popravila. Istotam se ponuja krojno risanje, najnovejši brezhibni kroj, pouk lahek in kratek. Priporočamo! Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 18, drugo dvorišče Čopova ulica št. 10. 1521

KAVNI NADOMESTKI

sir in vino, to je hrana za vso družino — dobi se brez kart v pasaži. Trgovina kavnih nadomestkov. 1538

ISTITUTO FACCHETTI — TREVIGLIO

(presso Milano)

Al giovani Sloveni, per i crescenti rapporti commerciali con l'Italia, e oggi di grande utilità la conoscenza della Lingua Italiana. L'Istituto Facchetti è l'unico in Italia specializzato per Corsi rapidi di Lingua italiana, di lingue Moderne e di materie commerciali per giovani di Lingua straniera. Diplomi. Sports. Chiedere programmi.

Miladn Slovenem je znanje italijanske sedaj zelo koristno zaradi naraščajočih trgovinskih odnosov z Italijo. Zavod Facchetti je v Italiji edini, ki je specializiran v prirejanju brzih tečajev italijanske, modernih jezikov obče in trgovinskih ved za mladino, ki govorijo tuj jezik. — Diplome. — Sport. — Zahtevajte prospekte!

Kliseje

JUGOGRAFIKA

Kako bomo hranili krompir?

Razne skrbi s krompirjem, če ga pridelujemo sami ali kupujemo

Ljubljana 16. septembra. Krompir je v prenešenem ali nepre-
nešenem pomenu besede naš kruh — kakor
hočete — zato je tudi z njim toliko skrbi
kakor s kruhom. Skrbni so se začele že spo-
mladi, ko so se letos tudi naši meščani
oprijeli nekoliko resnejše obdelovanja zeme-
lje. Treba je bilo kupiti krompir za seme,
najeti zemljo, pa tudi puniti v roke. Te-
daj je pa vse te skrbi odhitalo upanje na
bogato leto, kajti na delu je bila tudi
bujna domišljija, ki je tako blaga pomoč-
nica človeštva.

RACUNI BREZ KRČMARJA

Meščani so v posameznih primerih izra-
čunali skoraj do kilograma natančno, ko-
liko bodo pridelali krompirja, češ toliko in
toliko sem ga posadil, pridelek bo v naj-
slabšem primeru petkratni, a upam da bo
vsaj osemkratni, če že ne desetkratni, to-
rež... Meščani radi računajo, toda včasih
tudi brez krčmarja. Zato so zdaj nekateri
hudo razočarani nad svojo krompirjevo
»žetvijo« in skoraj ne morejo verjeti last-
nim očem, da krompir ni debelejši ali da
ga ni vsaj več, čeprav piškavca. Manj bi
se najbrž čutili, če bi pridelali kakor buče
debel krompir.

»ZADOVOLJNI BODIMO, DA JE VSAJ TOLIKO«

Toda potolažiti se je treba in meščani
so tudi ponosni še na tako skromne sa-
dove svojega truda. Najsi so pridelali še
tako slab krompir, ga vedo zelo ceniti, ko
se spomnijo na cene in pomislijo na zimo.
Zato pravijo, češ zadovoljni bomo z vsem,
kar je zraslo, da je vsaj toliko; dobro je
vse, kar nam je dala zemlja, a bogate iz-
kušnje so nam še navržene. In koliko po-
meni že to, da se nam zdi domači krompir
vedno najbolj? Hvalimo ga zaradi dobre-
ga okusa, da se ne razkuha ali da se hitro
skuha, da ni predebel in da ni še več gni-
lega.

ZGODAJ SMO GA ZAČELI KOPATI

Meščanski pridelovalci krompirja so bili
zelo nestrpni; radovednost jim ni dala mi-
ru, kakšen bo pridelek. Zato so mnogi za-
čeli kopati krompir zelo zgodaj, čeprav so
ga sadili pozno. Razumljivo je, da je bil
krompir tem drobnejši, čim prej so ga ko-
pali. Nekateri so se ustrašili, da jim bo
krompir zgnil v zemlji, ker so pri poizkus-
nem kopanju našli nekaj gnilih gomoljev.
Zato so se podvzivali in izkopali drobiž, ko
je bila krompirjevka (cima ali slama) še
suha. Vendar s tem ni rečeno, da je v me-
stu izkopan že ves krompir. Mnogi so do-
slej še čakali. Zdaj bi ga sicer marsikdo
že rad izkopal, a se je težko zanesti na
vreme.

KROMPIR SE NAJ POSUŠI NA NJIVI

Da je najbolje kopati krompir ob suhe-
m vremenu in ko ni zemlja premočra, ni tre-
ba še posebej dopovedovati meščanom, če
ga kopamo iz mokre zemlje, ostane tlačen.
Izkušnje posameznikov kažejo, da blaten
krompir bolj gni. Sicer je pa še samo
kopanje krompirja iz blatne zemlje težav-
nejše. Če krompir kopamo ob slabem vre-
mumu, se ne more posušiti na njivi in zato
moramo spravljati mokrega. V zaprtih
prostorih, zlasti še, ker so priklone me-
ščanski stanovanj tesne, se pa krompir
tudi ne more navadno dobro presušiti. Ve-
lika neprevidnost je shranjevali moker
krompir, saj nam lahko večina pridelka
zgine. Seveda je pa jeseni težko naložiti
na ugodno vreme. Ljudje se tudi boje, da
jim bo krompir zgnil v mokri zemlji, zato
se ne ozirajo na to.

ALI STE PRIDELALI ZDRAV KROMPIR?

Ni brez pomena ali ste pridelali zdrav
krompir ali ne, četudi bolezen ni očitna
na prvi pogled. Nekateri krompirjeve bo-
rase. Bolezni je mnogo in ni mogoče zaht-
reznji je najlažje prepoznati, ko krompir še
vati, naj bi jih poznali dobro vsi pridelo-
valci kakor strokovnjaki. Ena najhujših
krompirjevih bolezni je krompirjeva ples-
sen, ki napada vse dele rastline. Nastopa
leto za letom, a od vremena, odpornosti
posameznih vrst krompirja in zemlje za-
visi, kako se razvije ter razširi. Pojavi se
približno sredi poletja in prepoznamo jo
po temorjavih ali črnih pegah na robu li-
stov. Kmalu so okuženi vsi zeleni deli
rastline, ki so potrebni za tvorbo škroba.
Če je vreme vlažno, postanejo listi včasih
tudi beli, tudi na robu ali čeli. V micelij
lista se razvijejo tako zvali konidijski no-
silec s konidijami. Skozi listne reže prodre
zajedalec v notranjost lista, kjer sesa so-
kove. Ko rumenkaste konidije na koni-
dijskih nosilcih odpadejo, jih veter raznaša
na zdrave rastline. V nadaljnjem razvoju
nastajajo zoospore, ki se gibljejo s tako
zvanimi cilijami; ko cilije odpadejo, skli-
jejo v klično cev, ki ponovno prodre skozi

listno režo v list. Zajedalec pa napada tudi
steblo in gomolj. Na okuženem gomolju
opazimo temne lise. Pri veliki viagi se
včasih pojavijo konidije tudi na gomolju
kot bela prevleka. Bolezen se najbolje širi
ob vlažnem in toplem vremenu. Nekateri
vrste krompirja so bolj odporne proti nji.
Če ste opazili to bolezen na svojem krom-
pirju, bodite previdni zlasti, če nameravate
porabiti kaj pridelka tudi za seme. Stro-
kovnjaki predpisujejo razkuževanje gomo-
ljev pred saditvijo celih 24 ur v 2% bor-
doški brozgi, ga potem oprati s čisto vodo
in posušiti. Če ste pa plesen opazili že na
njivi, bi morali škropiti liste z 1% bordo-
ško brozgo dokler bolezen ni bila še pre-
več razvita. Seveda je najbolje za vsak pri-
mer krompir škropiti, čeprav rastline ne
kažejo bolezni. Enkratno škropljenje pa ni
vselej dovolj, če je rastlina že pokazala
znake bolezni. Čez nekaj tednov je treba
zopet škropiti. Škropljenje je priporočljivo
že zaradi tega, ker ostane rastlina mnogo
dalje zelena, celo do 5 tednov, kar pomeni,
da rase dalje časa tudi gomolj. Pomnite,
če boste kdaj sadili krompir! Letos so
najbrž zelo redki meščani vedeli, da je
umestno krompir tudi škropiti.

»KAKŠNO VRSTO STE SADILI?«

Ko smo nedavno pisali, kako velikega
pomena je obratiti in izbrati primeren
krompir za seme, smo povedali, da mnogi
meščani semena niso posebno izbirali. Šte-
vilni sploh ne razlikujejo raznih vrst
krompirja ali jih pa poznajo samo po ime-
nu. Razlikovali so pa semenski krompir
tako: mestni, kmečki in kmetijske družbe.
Tako zvali mestni je bil vrsta »industrijskega«
krompirja iz Banata, namreč vrsta,
ki vsebuje mnogo škroba in je zato najbolj
priporočljiva za industrijske predelave. Ne-
kateri so bili s tem krompirjem zadovoljni
bolj, drugi manj. Gospodinjje so tožile,
da se preveč razkuha. Vendar v pretekli zimi
nismo bili več posebno izbirčni. Nekateri
meščani so porabili za seme ta krompir,
bodisi, ker so pričakovali, da bo dobro ro-
dil, zlasti še, ker se krompir navadno dobro
obnese na novih tleh, ali ker niso imeli
drugačnega semena. Posamezni pridelovalci,
ki so že izkopali »mestni« krompir, so zelo
zadovoljni s pridelkom. Novega pridelka

skoraj ne prepoznate; gomolji so mnogo
debelejši od onih, ki so jih kupili, gladki in
tudi zdravi. V primeri s pridelkom drugih
vrst je ta krompir tudi mnogo bolj obrodil.
Manj so pa ljudje zadovoljni s tem krom-
pirjem pri kuhanju, ker se preveč razkuha
in tudi okusen ni posebno. Kmetijska druž-
ba je prodajala spomladi, ko so meščani
najbolj sadili krompir, onaidovec. Ta vrsta
se ni najbolje izkazala že prejšnja leta,
vendar jo nekateri zagovarjajo. Letos smo
zopet opazili, da krompirjevka onaidovca
začne bolj zgodaj rumeneti kakor pri dru-
gih vrstah, torej, da se gomolji ne debele
dovolj dolgo. Po preizkusih prejšnja leta
dajo več pridelka kakor onaidovec številne
druge vrste, zlasti bintje (zgodnja vrsta),
kraljica, jubel in ackerseen. Slabše je pa
rodil kresnik, najslabše erstling, »prof. Gi-
sevius« in ela.

BODITE PREVIDNI PRI SHRANJE- VANJU!

Čeprav pridelka ni toliko, da bi imeli
kakšne posebne skrbi, kam ga bomo po-
spravili, je potrebna vendar največja paz-
ljivost pri shranjevanju. Shraniti ga mo-
ramo tako, da ne bo varen le pred miši,
temveč predvsem pred gnitjem. Zelo pri-
poročljivo in skoraj nujno potrebno je, da
potrosimo na sleherni lego krompirja ap-
nenega prahu ali presejanega pepela. Tako
preprečimo skoraj povsem gnitje, če je
krompir količkaj zdrav, če pa je posamez-
ni gomolj gnijejo, se gnitje ne širi na
zdrav krompir. Težava je s shranjevanjem
zaradi tega, ker je težko dobiti zaboje in
vreče. Shranjevanje v vrečah in v tesnih
in ozkih zabojih pa tudi ni priporočljivo,
ker če zimo ne moremo sprosti odstranje-
vati gnilega krompirja ter preprečevati, da
bi se gnihoba ne širila. Tudi ni priporo-
čljivo nasipati krompirja na vlažna ali
mrzla betonska tla. Najbolje je, če si lahko
uredimo shrambo nalašč za krompir, in
sicer tako, da obložimo tla in stene z de-
skami na suhem kraju in kjer je dovolj
toplo, vendar ne pretoplo in ne presvetlo.
Za ta namen so najboljše kleti. Če pa kleti
nimate, zavaruje krompir posebej dovolj
pred mrazom, da vam ne bo pomrnil po-
zim.

Belgija si pomaga z odpadki

ker ima premalo živinske krme, uvažati je pa ne more

Izpremenjene razmere v Evropi so moč-
no vplivale tudi na razvoj belgijskega go-
spodarstva, ki se jim skuša čim bolj prilag-
oditi. Seveda ne gre pri tem za lahko
nalogo, kajti čim naprednejše je gospo-
darstvo, tem težje premaguje podobne
ovire. Predvojna Belgija je bila naravno
tipična država liberalističnega sistema eno-
stranske kulture in posledice tega so se
pokazale v sedanjih izrednih časih ob pre-
cejšnji gostoti prebivalstva posebno težko.
Bilo je seveda tudi mnogo poskusov, da bi
se napake zboljšale, toda pri tem je bila
potrebna velika opreznost, kajti gospodar-
stvo je izredno občutljivo za razne ekspe-
rimente in kaj rado se zgodi, da reforma-
torji še poslabšajo to, kar so hoteli izbolj-
šati. So pa tudi v Belgiji naloge, ki ne trpe
nobenega odlašanja. Med take naloge spa-
da tudi delo za močno razvito belgijsko ži-
vinorejo.

Baš v takem primeru pokaže enostran-
ski sistem jasno svoje slabe strani. Bel-
gija je imela visoko razvito živinorejo, pri
tem pa je bila navezana na uvoz krme iz
inozemstva. Domače krme Belgija ne pri-
deluje dovolj in ko je vojna zaprla vse
meje, je stala Belgija pred težko nalogo,
kako preskrbeti krmo za številno živino iz
lastnih sredstev. V belgijski zvezi za kme-
tinstvo in preskrbo je bil ustanovljen po-
seben urad za živilske odpadke, ki je ob-
nem zvezo pod neposrednim nadzorom
ministra za poljedelstvo in preskrbo.
Naloga novega urada je skrbeti za ra-
cionalno gospodarjenje z odpadki, ki jih
uporabljajo kot nadomestilo za živilsko
krmo.

Vlada je točno določila kaj je treba ra-
zumeti pod odpadki. Tu so mišljeni v prvi
vrsti kuhinjski odpadki iz jedilnic, gostil-
nic, vojašnic, bank, sol, samostanov in po-
dobnih zavodov z večjimi kuhinjami, ka-
kor tudi vseh zasebnih hiš. Gre zlasti za
take odpadke, v katerih so ostanki krom-
pirja, mleka, sočivja, mesa, kruha, vseh
vrst pleva itd. V poštev pridejo tudi kosti
in maščobni odpadki. Zbiranje ne obsega
samo mest, temveč tudi podeželje. Bel-
gija se je pri tem ravnala po vzgledu neka-
terih drugih držav zlasti Nemčije, kjer
rede z živilskimi odpadki na stotisoče pra-
šičev.

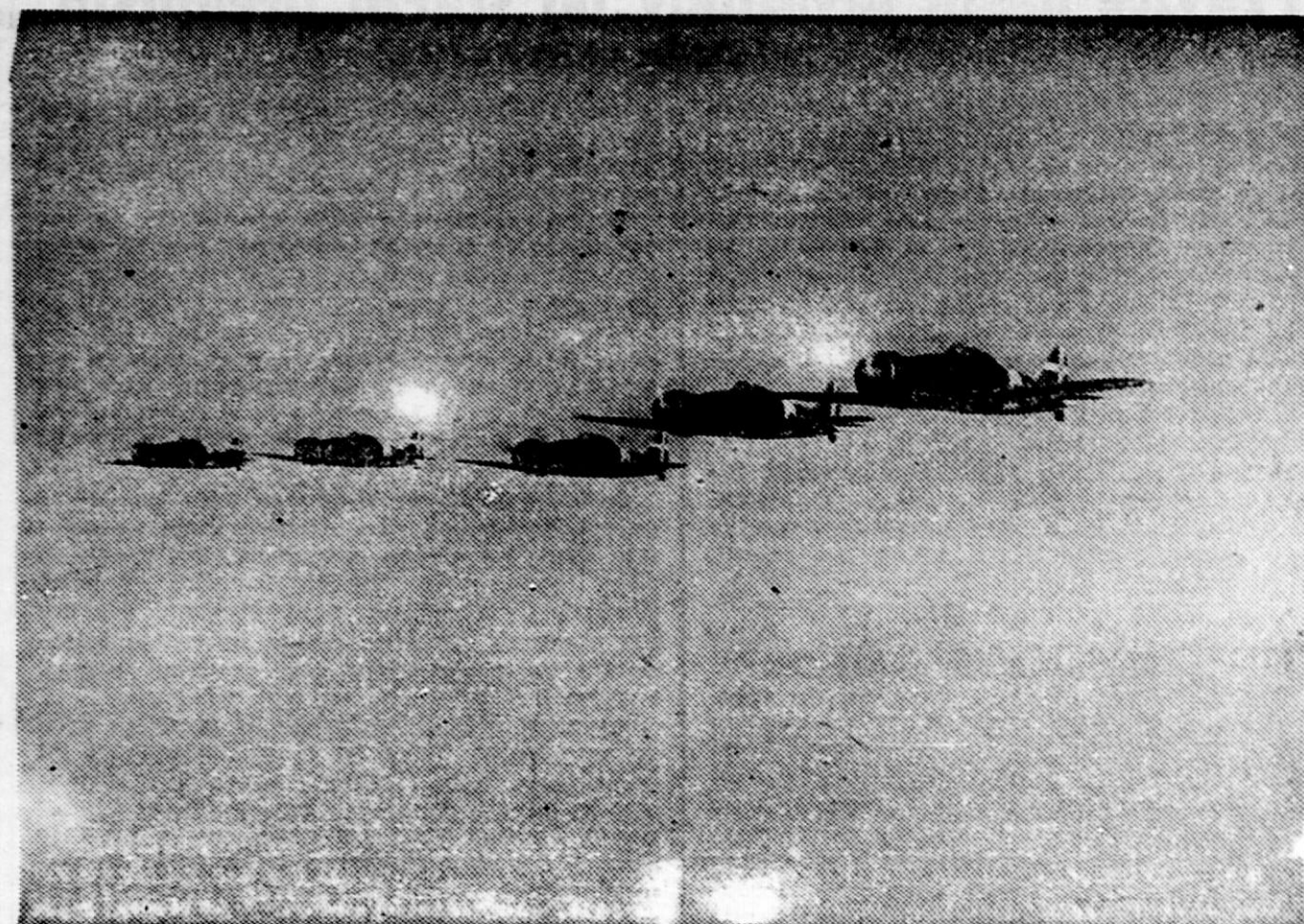
Da bi se zbiranje odpadkov dobro orga-
niziralo, je bila izdana o tem posebna na-
redba. Gostilnam, javnim kuhinjam, res-
tavracijam je prepovedano metati živil-
ske odpadke proč ali jih prodajati odnos-
no dajati ljudem brezplačno, če tega pri-
stojni urad posebej ne dovolji. Ista nare-
dba prepoveduje tudi kmetom uničevati ali
metati proč živilske odpadke. Na drugi
strani je pa dovoljeno, da vsak zasebnik
odnosno vsaka ustanova porabi živilske
odpadke sama, toda odločeno je, da mora
prej dobiti dovoljenje pristojnega urada,
če tega ni delal že pred 10. majem 1941.

Belgija ima pa tudi industrijska podjetja,
ki so že prej predelovali živilske odpadke
in sicer tako, da so pridobivala iz njih
maščobo, ali pa so predelovali kosti od-
nosno pripravljala krmo za živino, drob-
nino, prašiče itd. Tako podjetja lahko v
bodoče predelujejo odpadke samo, če je to
njihov glavni posel. Razdelitev in poraba
odpadkov je pod strogo kontrolo, kajti za-
jeden uspeh se da doseči samo, če se
predpisi točno izpolnjujejo. V večini pri-
merov, kjer gre za zasebna gospodarstva,
odpadki ne igrajo posebne vloge, če jih pa
zberemo, leži korist od njih na dani.

Odprto ostane še vprašanje, v koliki
meri more zbiranje odpadkov nadomestiti
uvoz krme. Vsakdo bo lahko razumel, da
gre pri tem za eno izmed mnogih sredstev,
ki zasledujejo skupno ta cilj, toda razum-
ljivo za tako sredstvo, ki ga ne smemo
podcenjevati. Izkazalo se je namreč, da je
nastajala z uničevanjem odpadkov obču-
tna narodna gospodarska škoda, ki se ne da
z ničemer opravičiti. Belgija, pa tudi ne-
katere druge države, so to spoznale in
ukrenile vse potrebno, da njihovo narodno
gospodarstvo v bodoče ne bo več trpelo
škoda.

Izdelovanje vitaminov

Z naravno hrano ne pride v človeško telo
dovolj vitaminov, neobhodno potrebnih za
normalni razvoj in ohranitev zdravja. Člo-
vek sam ne more, kakor razne živali, proiz-
vajati v svojem telesu vitaminov, zato mo-
ra izpolnjevati naravno hrano z vitamini,
izdelanimi umetno. Kemija je že tako daleč
napredovala, da lahko zdaj ne samo izde-

Mogočne formacije italijanskih lovcev, ki zadajajo vsak dan sovražniku težke izgube

lujemo vse vrste vitaminov, kakor so v na-
ravni obliki v hrani, temveč se je posrečilo
izdelati celo nekaj vrst, ki jih prosto v na-
ravi sploh ne najdemo.

Izdelovanje vitaminov je zelo kočljiva in
težavna zadeva, saj zahteva mnogo odgo-
vornosti in pozornosti. Nekaterim vitamini-
m zdostuje še sama oksidacija, da so uni-
čeni, drugi zopet ne smejo priti v stik z
bakrom. Pogosto zadostuje neznatno zvi-
šanje temperature, pa so vitamini uničeni.
Zato izdelujejo vitamine v kremenčastih
posodah pri omejenem dostopu kisika, in ob
stalni temperaturi. Kot sirovine se uporaba-
ljajo bodisi rastlinske ali živalske snovi.
Skoraj za vsako vrsto vitaminov je potreb-
na druga sirovina. Tako se izleluje vitamin
A iz jetrne maščobe nekaterih rib. Ista si-
rovina se uporablja za izdelovanje vitamina
D. Vitamina B1 in B2 se izdelujeta iz pse-
ničnih klic ali kvasnic. Razmeroma največ-
jo izbiro sirovin ima vitamin C, ki se iz-
deluje iz šiški, limon, pomaranč, rabarbare,
zelenih papričnih luskin itd. Tako bi lahko
nadaljevali z vsemi drugimi znanimi vrsta-
mi vitaminov. Zdaj izdelujejo vitamine v
moderno opremljenih tovarnah pod vod-
stvom izkušenih strokovnjakov. Te tovarne
bi lahko po pravici imenovali tovarne člo-
veškega zdravja.

Nazadovanje argentinskega izvoza

Uradni polletni izkaz argentinskega iz-
voza kaže porazno sliko. V prvem polletju
leta 1940 je znašal argentinski izvoz še
6.400.000 ton v vrednosti 925.000.000 pezov.
V prvem polletju letošnjega leta je pa zna-
šal 3.170.000 ton v vrednosti 730.000.000
pezov. V primeri z lanskim letom, ki je
bilo že vojno, je izvoz nazadaval v koli-
čini za dobrih 50%, po vrednosti pa za
dobrih 12%.

Posebno težko je bil prizadet pomorski
prevoz pšenice in semenskega lanu. Vzrok
silnega nazadovanja izvoza je izguba ev-
ropskih tržišč, od katerih je bila Argen-
tina odrezana po angleški blokadi. V Lon-
donu so sicer v začetku vojne izjavljali, da
bodo Argentini preskrbeli nadomestilo na
angleškem trgu. Toda angleški trg se je
glede kupovanja inozemskega blaga odre-
zal še slabše, kakor so pričakovali pesi-
misti. Vedno večje pomanjkanje trgov-
skih ladij je Anglijo prisililo, da je skoraj
povsem ustavila svoje nakupe v inozem-
stvu. Tudi mnogo obetana pomoč iz Zdru-
ženih držav je izostala, kajti največji del
argentinskih proizvodov pomeni najhujšo
konkurenco ameriškim proizvodom. Go-
spodarstvo Južne Amerike je pač bilo in
ostane navezano na Evropo.

Desetletni klavirski virtuozi

Italija ima novega čudežnega otroka 10-
letnega Gino Brandija, ki je obrnil nase po-
zornost kot klavirski virtuozi. Gino Brandi
je bil rojen v Tolentinu in njegova glasbe-
na nadarjenost se je pokazala že ko mu je
bilo pet let. V petih dneh tednih se je na-
učil gladko čitati note v violinskem in bas-
nem ključu. Na akademiji Sv. Cecilije v
Rimu so ga takoj sprejeli. Starši, ki so ga
hotel imeti bližje domu, so ga pa poslali v
Pesaro, kjer je nadaljeval študije pol vod-

stvom mojstra Zanellia, tako da je že čez pčle
dve leti napravil izpit na konservatoriju iz
petega letnika in sicer z odliko. Samo za-
radi predpisov o starosti študentov ni mo-
gel napraviti izpita tudi iz 8 letnika, čeprav
je bil nanj temeljito pripravljen.

Letos v januarju je nastopil Gino Brandi
v Milanu v dvorani Verdievega konserva-
torija pred najboljšimi kritiki. Sledili so
prvi triumi v drugih italijanskih mestih,
nazadnje v Perugiji. Listi so takrat plaši,
da v nobeni dvorani ni dovolj prostora za
množico, ki pride povsod poslušat čudež-
nega otroka. Nekaj navdušenih občudoval-
cev je porabilo nastop malega vitruosa v
Rimu, kjer je bil sprejet v posebni avdi-
jenci pri papežu, da so priredili koncert za
povabljen občinstvo. Gino Brandi je nasto-
pil s posebno izbranim sporedom, obsega-
jočim Händlve, Bachove, Mozartove, Scar-
lattijeve, Beethovne, Martuccijske in Cho-
pinove skladbe. Igral je tako virtuozno, da
mu je zbrano občinstvo navdušeno ploska-
lo.

Nova ureditev vinskega trga v Italiji

V Italiji so oblasti odredile stroge ukrepe
glede vinskega trga. S posebno naredbo je
določena klasifikacija vin, dalje je urejena
proizvodnja in prolaža ter določene mak-
simalne cene. V bodoče se bo delala tudi ra-
zlika med navadnim konzumnim vinom in
boljšimi vini, med katere se prištevajo
kianti iz nekaterih okrajev, vermut, mar-
sala in vino santo, poleg nekaterih starih
vin, za katera veljajo posebne določbe. Pri
prodaji mora vinogradnik dokazati kupcu
kakovost s podatki o odstotku alkohola in
drugih lastnosti vina. Zlahtna vina morajo
biti jasno označena s krajem pridelovanja,
tako da je kontrola lahka.

Cena konzumnega vina je določena na
23.50 lir za stopnjo alkohola za vse vino-
gradniško leto 1941/42, to je do 14. novem-
bra 1942. Glede na dobro letošnje letino,
ki jo cenijo na 37.000.000 hl bo na razpo-
lago v destilacijske svrhe 15% vsega vin-
skega pridelka. Določena je tudi višina za-
služka odnosno pribitka v trgovini na drob-
no, ki ne sme presegati 90 lir na hektoliter
konzumnega vina.

Vitaminski v listih sočivja

Po najnovejših znanstvenih izsledkih vse-
bujejo listi — ki jih navadno zametujemo
— povprečno zelo mnogo vitaminov. Tako
so dognali, da vsebuje 100 gramov listov
cvetčate 12.500 enot vitaminov A. Zeleni
listi zelja, spinacea, repe in rumenega kore-
nja vsebujejo približno po 10.000 enot vi-
taminov na 100 gramov teže, salate in pora
po 8.000, paradižnikov 1.600, fižola in graha
po 500. Zdaj že znajo v posebnih laboratorij-
jih pridobivati vitamine iz listov povrtine.

Nove izdaje Cavourovih, Mazzinijevih in Manzonijevih del

Po Duceveji odredbi bodo na novo iz-
kritično izdana vsa dela politikov Cavoura
in Giuseppea Mazzinija ter pesnika Alessandra
Manzonija. Restavracija hiše, v kateri je bil
rojen Manzoni, ko kmalu končana in potem
bo hiša dostopna javnosti.

PROKLETSTVO

DEMANTA

Roman.

— To je morda res, toda po mojem skromnem
mnenju bi bila demant in samokres preveč za vas
in premalo zame. Čujte, predlagam vam kombinacijo.
Če dobiva nazaj svoj demant, ga bova hranila po
vrsti, vsak ga bo imel en teden, toda čisti, ki o imel
demant, odstopi samokres drugemu. Velja?
— Jaz vam predlagam nekaj drugega. Čim prideva
do denarja in prispeva v Anglijo, najameva v banki
safe in spraviva vanj v zapeteni škaticli svoj
demant. Toda z bančnim ravnateljem se domeniva,
da bova lahko dvignila škaticlo oba skupaj in v
navzočnosti bančnega uradnika. Tako bova lahko
vsaj mirno živela in ne bova se neprestano zalezova-
vala kakor dva Indijanca na bojnem pohodu.
— Jaz bi se pa raje odločil za prvi izhod iz tega
položaja, — je odgovoril Manzana.
— Pa naj bo, — sem pritrdil. — Velja torej!
— Vidite, da se pametni ljudje nazadnje vedno
spoznamo.
— Da... gotovo, o tem sem bil prepričan.
Nisem sicer poznal pravih Manzanzovih naklepov,
toda vedel sem dobro, da sem pripravljen siloma
mu vzeti to, kar sem smatral za svojo last. Manzana
je imel očitno enake namene.

Na splošno rečeno: mlatila sva prazno slamo, sku-
šala sva pretentati drug drugega, pa sva vztrajala
vsak na svojem stališču.

Pripravljen sem pa bil popustiti v vsem, ker sem
neobhodno potreboval Manzano za svoj načrt.

Segla sva si v roke.

— No, le pogum! — sem dejal.

— Zanesite se name, — je odgovoril Manzana.

— Če naju nihče ne spremlja v sobo številka 34,
vstopiva vanjo, jaz namerim samokres na lopova,
vi pa planetne na to žesko in ji zamašite usta z rob-
cem. Potem zamašite usta še njemu. Končno ju zve-
ževa in preiščeva.

— Opozoriti vas moram, da bo moje delo pri tem
najtežje.

— Če bi jaz imel vaše mišice, dragi moj, bi z
veseljem izpolnil to nalogo. Zdaj pa dobro premi-
slite; če se bojite, mi to odkrito povejte.

— Bati se?... Jaz... Kaj pa mislite? Boste že
videli, ko se lotim dela... Glavno je razmisliti se.

— Toda pozor! Nobene prenapetosti! Razumete?
Če bi se na prvi pogled prepirali, da ne bo nič z
najinim načrtom, ne smete storiti nobene neumnosti!

— Bodite brez skrbi, ravnal bom previdno.

— Da, vidim, da ste vse dobro premislili. Vendar
mi pa dovolite opozoriti vas, da ste na nekaj po-
zabili.

— Ah! Na kaj pa?

— Mislimi ste, da vam odpro vrata, čim bi po-
trkali. Kaj pa če bo ta lopov nezaupljiv in ne bo
hotel odpreti vrat?

— V tem primeru bi si že znala kako pomagati.
Počakala bi, da bi izstopil iz sobe. Čim bi se pojavil,
bi ga potisnila nazaj v sobo in mu pomolila samo-
kres pred nos.

— Kaj pa, če ima tudi on samokres?

— Ljudje nimajo navade hoditi s samokresom v
roki doma... Verjemite mi, dragi moj Manzana,
da ni pametno predajati se že vnaprej ugibanjem
in domevam, ki bi nama vzele pogum. Pojdva tja
naravnost, kakor da sva prava policijska agenta.
Najhujše, kar se nama utegne zgoditi, bi bilo kot
rečeno to, da bi morala na policijski komisariat,
kjer bi videla, kako je šel demant iz žepa tega tolo-
vaja v žep policijskega komisarja. Pa tudi v tem
primeru bi morda našla sredstvo, da bi komisarju
iztrgala demant.

— Vi nosite odgovornost za vse... Dobro torej,
pa poskusiva. Pripravljen sem sodelovati z vami.

Stopila sva v hotel in v najino veliko začudenje
nama ni stopil nihče naproti, da bi naju vprašal,
kaj želiva.

Hladnokrvno sva odšla skozi vežo na stopnišče.
V prvem nadstropju sva pregledal seznam sob. Soba
številka 35 je bila na hodniku, kjer sva se bila usta-
vila.

To je dobro, sem si mislil.

Čutil sem, da se me polasača tajinstven nemir. Ne-
kaj časa sem prisluškoval. Nekdo je kašljal v sobi,
kamor sem hotel vdreti. Potegnil sem iz žepa samo-
kres, namignil sem Manzani in potrkal rahlo na
vrata.

— Prosto! — je zaklical hripav glas.

Planil sem v sobo, držeč samokres v roki. Toda
v svoje veliko začudenje nisem zagledal pred seboj
starega gospoda, ki sem ga iskal, temveč moža štiri-
desetih let, gladko obritega in zelo svetlih las.

Hotel sem odskočiti in opravičiti se, kakor bi bil
vedel in znal, ko je Manzana nenadoma vzkliknil:

— Naprej... naprej... To je on!... Takoj sem
ga spoznal!

In res sem ga v naslednjem hipu spoznal tudi jaz.
Beli tolovajevi lasje so se bili izpremenili v ruse in
dostojanstvena brada je bila izginila, toda njegove
oči se niso mogle izpremeniti, njegove srepe, črne
oči: eno oko je bilo manjše od drugega.

Sicer pa, če bi bil še v dvomih, bi jih bila takoj
razpršila mlada žena, najina znanka iz vlaka. Ona
je namreč v naslednjem trenutku stopila iz sosed-
nega toaletnega kabineta.

Urno sem zaklenil vrata in dvignil roko s samo-
kresom v nji. Takoj sem opazil, da se mož nikakor
ni odlikoval s hrabrostjo. Gledal me je smešno osu-
pel in se tresel kakor polit kuža.